

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Bc. Ondřej Štefan

2007

Regionální operační programy a jejich implementace v regionech NUTS II.

Vypracoval:

Bc. Ondřej Štefan

Vedoucí práce:

Ing. Jana Krbová

Jindřichův Hradec, duben 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma
Regionální operační programy a jejich implementace v regionech NUTS II
jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

Jindřichův Hradec, duben 2007

Podpis studenta

Anotace

Úkolem této práce je zmapovat současný stav regionálních operačních programů, jejich charakteristiku, cíle, poslání a podstatu implementace v regionech NUTS II. Praktická část bude zaměřena na Regionální operační program Jihovýchod, kde budou zkoumány jeho přínosy, zaprvé pro region NUTS II Jihovýchod, zadruhé pro naplňování cílů EU, a dále konkretizovány problémy v oblasti regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod.

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci bych chtěl poděkovat

Ing. Janě Krbové

Z Vysoké školy ekonomické v Praze

Fakulty Managementu v Jindřichově Hradci

OBSAH

ÚVOD	1
<u>1. REGIONÁLNÍ POLITIKA.....</u>	3
1.2 PŘÍČINY VZNIKU A TYPY PROBLÉMOVÝCH REGIONŮ	3
1.3 MOTIVY EXISTENCE REGIONÁLNÍ POLITIKY	4
1.4 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY.....	4
<u>2. REGIONÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....</u>	6
2.1 DŮVODY PRO REGIONÁLNÍ POLITIKU EU.....	6
2.2 VZNIK A VÝVOJ STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU	7
2.3 PRINCIPY POLITIKY SOUDRŽNOSTI.....	9
2.4 FINANČNÍCH NÁSTROJE EVROPSKÉ UNIE.....	11
2.5 ÚZEMNÍ JEDNOTKY PRO REGIONÁLNÍ POLITIKU EU.....	13
<u>3. POLITIKA SOUDRŽNOSTI EU PRO OBDOBÍ 2007 – 2013.....</u>	16
3.1 NOVÁ ARCHITEKTURA POLITIKY SOUDRŽNOSTI EU V LETECH 2007-13	16
3.1.1 CÍLE EVROPSKÉ UNIE PRO OBDOBÍ 2007-13	16
3.2 ALOKACE PROSTŘEDKŮ NA OBDOBÍ 2007-13.....	17
3.3 HLAVNÍ STRATEGICKÉ DOKUMENTY PRO OBDOBÍ 2007-13	19
<u>4 REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAMY 2007-13</u>	32
4.1 IMPLEMENTACE REGIONÁLNÍCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ	33
<u>5. REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM ÚZEMNÍHO CELKU NUTS II JIHOVÝCHOD</u>	36
5.1 NUTS II JIHOVÝCHOD.....	36
5.2 REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI JIHOVÝCHOD	37
5.3 REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS II JIHOVÝCHOD 2007-13.....	38
5.3.1 CÍLE REGIONÁLNÍHO OPERAČNÍHO PROGRAMU JIHOVÝCHOD 2007-13.....	39
<u>6. VLASTNÍ ZHODNOCENÍ REGIONÁLNÍHO OPERAČNÍHO PROGRAMU JIHOVÝCHOD</u>	42
6.1 NÁVAZNOSTI REGIONÁLNÍHO OPERAČNÍHO PROGRAMU JIHOVÝCHOD 2007-13 NA POTŘEBY REGIONU	42
6.2 KONZISTENCE ROP SE STRATEGICKÝMI OBECNÝMI ZÁSADAMI SPOLEČENSTVÍ.....	49
6.3 AKTUÁLNÍ PROBLEMATIKY REGIONÁLNÍHO OPERAČNÍHO PROGRAMU A REGIONU NUTS II JIHOVÝCHOD	53

<u>7. SHRUTÍ POZNATKŮ</u>	<u>56</u>
<u>ZÁVĚR.....</u>	<u>59</u>
<u>POUŽITÉ ZDROJE.....</u>	<u>61</u>
<u>SEZNAM PŘÍLOH:</u>	<u>63</u>

ÚVOD

V současné době (první čtvrtletí roku 2007) se rozbíhá nové programové období 2007-13, kterého se tentokrát Česká republika zúčastní v plném rozsahu. Jako jednomu z „nováčků“, jehož HDP nedosahuje důležité hranice 75% průměru celého Společenství, poplynou v rámci strukturální politiky EU nemalé finanční prostředky určené na rozvoj národního hospodářství. Celková alokace peněz pro Českou republiku činí 26,7 mil. EUR. Pro toto období byl zvolen systém 26 operačních programů s různým zaměřením a mezi ně patří i regionální operační programy. Tyto jednotlivé operační programy vznikají na základě jim nadřazených strategických dokumentů. Postup jejich tvorby je poměrně složitým procesem, při kterém se pracovní skupiny pověřené zpracováním zabývají sladěním cílů Evropské Unie s potřebami a cíli České republiky a jejich jednotlivých územních celků, které se budou na strukturální politice podílet. Evropská Unie je velké seskupení dosud značně kulturně, hospodářsky a technologicky rozdílných států a regionů. Proto každý dokument je třeba zpracovat „na míru“ od státu až po jednotlivé regiony soudržnosti a stále přitom mít na zřeteli hlavní a společné cíle Evropské unie.

Cílem této práce je zmapovat současný stav regionálních operačních programů, jejich charakteristiku, cíle, poslání a podstatu implementace v regionech NUTS II a charakteristiku a poslání těchto regionů soudržnosti. Dále pak popsat cíle Evropské unie při implementaci regionálních operačních programů a konkretizovat problematiku implementace regionálního operačního programu v regionu NUTS II Jihovýchod.

V první části této práce se budu věnovat jednak obecně regionální politice, příčinám a motivům její existence a dále konkrétní politice soudržnosti Evropské unie. Popíši zde, jaké jsou důvody vzniku a na jakých principech je založena, popřípadě jaké finanční nástroje využívá pro své intervence. Důležité pro realizaci strukturální politiky jsou tzv. regiony NUTS, proto zde bude uvedena podkapitola jejich vymezení v rámci ČR. Jak bylo již řečeno výše, letošním rokem 2007 začalo nové sedmileté programové období. V práci bude popsána nová architektura a cíle politiky soudržnosti včetně charakteristiky základních strategických dokumentů, ze kterých vychází. Následně se zaměřím na regionální operační programy a způsob, jakým jsou v rámci České republiky implementovány. Praktická část práce bude zaměřena na Regionální operační program Jihovýchod. V rámci této kapitoly bude stručně popsán region soudržnosti Jihovýchod a objasněno, do jakých oblastí jsou intervence regionálního operačního

programu zaměřeny, respektive jakých cílů má za úkol dosáhnout. Tyto cíle budou dále analyzovány a to v kontextu potřeb regionu soudržnosti, tedy nakolik regionální operační program přispěje k dalšímu rozvoji, a jakou strategii rozvoje volí. Dále se pokusím popsat nakolik námi sledovaný program zpětně koresponduje se Strategickými obecnými zásadami společenství, popřípadě které jiné operační programy ho doplňují. Na závěr bude zmíněna aktuální situace Regionálního operačního programu a problematiky vyplývající z celkového kontextu implementace.

Metodika

Při tvorbě své práce jsem čerpal v rámci teoretické části převážně z literatury, která se věnuje problematice politiky soudržnosti. Velmi přínosné se ukázaly i různé webové stránky, na kterých je toto téma sice stručně, ale velmi přehledně zpracováno. Součástí této části práce je i stručný popis základních programových dokumentů.

V praktické části jsem analyzoval Regionální operační program Jihovýchod. Konkrétně jsem se zaměřil na rozbor SWOT analýzy, kterou jsem porovnal s cíli programového dokumentu. Dále jsem porovnával konzistenci těchto cílů s Obecnými strategickými zásadami Společenství. Výsledek analýz ukáže, kam směřují intervence Regionálního operačního programu a nakolik zohledňují potřeby pro rozvoj kraje a také nakolik přispívají k plnění celkových cílů strukturální politiky Evropské unie.

1. Regionální politika

Regionální politiku můžeme definovat jako určitý soubor cílů, nástrojů a opatření, které mají za úkol snížit rozdíly v ekonomické a sociální struktuře jednotlivých regionů. Pokouší se dosáhnout dvou hlavních cílů a to ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení. Jedná se tedy o posílení hospodářské, sociální i územní soudržnosti. „Regionální politika pak představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností.“¹

1.2 Příčiny vzniku a typy problémových regionů

Příčiny vzniku problémových regionů mohou být různé. Promítá se zde mnoho faktorů, jako je například nedostatek přírodních zdrojů, nevýhodná geografická poloha, nedostatečný technologický pokrok či úpadek hospodářských odvětví. „Příčiny meziregionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů jsou různorodé a projevují se v řadě forem, nicméně můžeme rozlišit tři hlavní typy těchto regionů:“²

Existence **Regionů nedostatečně vybavených přírodními zdroji**, které mají nepříznivé přírodní podmínky. Patří sem zejména odlehlé oblasti. Šanci na zvrát v tomto nepříznivém vývoji představuje většinou zvýšení životní úrovně v ostatních regionech za předpokladu, že region je přitažlivý pro cestovní ruch, který může být stimulem pro ekonomické oživení. Za druhé existence **Regionů s nedostatečným využitím vlastních zdrojů**, které je způsobeno obvykle nedostatkem kapitálu na rozvoj hospodářství a důsledkem je nízká životní úroveň ve srovnání s rozvinutými regiony. Dlouhodobé zlepšení v těchto problémových regionech závisí zejména na ekonomické situaci v jiných částech a na technologickém pokroku, tak aby se využití územních zdrojů stalo ekonomicky schůdné. V neposlední řadě existence **Regionů se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími**, které v minulosti patřily mezi vyspělé, ale změny ve struktuře hospodářství a poptávky způsobily stagnaci či úpadek tradičních průmyslových odvětví. Tyto regiony se obvykle vyznačují rostoucí mírou nezaměstnanosti, nízkou ekonomickou aktivitou, klesající ekonomickou úrovní vysokou mírou emigrace a neadekvátní infrastrukturou.

¹ Wokoun, R – Mates, P. a kol.: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy, Prospektum 2001 str.21

² Kolektiv autorů: Úvod do regionálních věd a veřejné správy, Aleš Čeněk s.r.o. 2004, str.100

1.3 Motivy existence regionální politiky

Proč realizovat regionální politiku? Je známo, že nízká úroveň rozvoje určitých regionů ve státě představuje omezení tržních možností silnějších regionů a tím pokles ekonomického růstu celého státu. „Z globálního hlediska lze spatřovat důvody regionální politiky ve čtyřech rovinách. Kromě čistě ekonomického zdůvodnění rozlišujeme sociální, politické a ekologické faktory. Ekonomické motivy jsou obvykle považovány za nejdůležitější a jsou rovněž nejpočetnější.“³ Hlavním ekonomickým motivem je plné využití všech výrobních faktorů, zejména pracovní síly, jelikož zaostávající region trpí zvýšenou nezaměstnaností. Sociálním důvodem bývá plná zaměstnanost a tím spravedlivé rozdělení příjmů a stejná životní úroveň v rámci státu. Politická podpora regionálních intervencí, je motivována hlavně tím, že nespravedlnost spočívající ve velkých rozdílech mezi regiony s sebou zpravidla nese i závažné politické důsledky. Ekologické motivy v poslední době nabývají čím dál více na významu, jelikož lidé čím dál více preferují život v ekologicky čistším prostředí venkova či malých měst, před přelidněnými aglomeracemi.

1.4 Nástroje regionální politiky

Regionální politika je realizována prostřednictvím jednotlivých nástrojů. Nástroje regionální politiky se obvykle člení do tří základních skupin, a to na nástroje makroekonomické a mikroekonomické povahy a tzv. ostatní nástroje.

Užití **makroekonomických nástrojů** je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, zejména udržením inflace na žádoucí úrovni, či vyrovnanost platební bilance. Mezi makroekonomické nástroje řadíme fiskální politiku, kde prostřednictvím státního rozpočtu dochází k meziregionálnímu přerozdělování, a to například regionalizací daní a odvodů, snížením sazby daní ve vybraných podporovaných regionech, či zadáváním státních zakázek přednostně firmám ze zaostalých regionů. Jelikož součástí monetární politiky je ovlivňování množství peněz v oběhu ekonomiky, její využití je omezeno negativním vlivem na inflaci. Intervence mohou spočívat například v usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, lhůt splatnosti apod. Uvalení dovozních limitů a cel je další možností podpory regionů jedná se o tzv. protekcionismus.

³ Kolektiv autorů: Úvod do regionálních věd a veřejné správy, Aleš Čeněk s.r.o. 2004, str.104

Prostřednictvím **mikroekonomických nástrojů** dochází k ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci. Jako příklad zde můžeme uvést realokaci pracovních sil a realokaci kapitálu. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce ovlivňováním obou stránek tohoto vztahu, tedy práce a kapitálu.

Ostatní nástroje jsou využívány jen výjimečně. Jedná se zejména o administrativní nástroje, jako jsou správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti, nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území, a institucionální nástroje například různé národní rozvojové agentury. Jsou zpravidla zaměřeny na přitažení kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, či stabilizaci obyvatelstva v regionu.

2. Regionální politika Evropské unie

Jedním z cílů Evropské unie je rozvoj celého území Společenství. V důsledku různých tržních selhání samotný tržní mechanismus nestačí k tomu, aby bylo dosaženo regionálně vyváženého růstu ekonomiky. V rámci zásady solidarity aplikuje EU jako nápravný prostředek politiku soudržnosti, jež je koncipovaná jako koordinovaná politika, kde samotná realizace je v kompetenci členských států, zatímco koordinace a harmonizace náleží do nadnárodní působnosti orgánů Evropské unie. Dalšími koordinovanými politikami jsou například energetická politika, podpora výzkumu a technologického vývoje, ochrana životního prostředí, jednotný vnitřní trh či ochrana spotřebitele. Vedle koordinovaných politik existují i tzv. společné politiky. To jsou oblasti, ve kterých členské státy zcela delegovaly své pravomoci na orgány Evropské unie. Mezi společné politiky dnes patří společná obchodní politika, společná zemědělská politika, společná dopravní politika a pro 12 členských zemí eurozóny i měnová politika.

„V Evropské unii je prováděna regionální politika na několika úrovních, a sice na:

- *Nadnárodní úrovni (regionální politika prováděna nezávisle přímo EU)*
- *Národní úrovni (silně diferenciovaná regionální politika uskutečňovaná jednotlivými členskými zeměmi, postupně však přejímající některá společná pravidla)*
- *Regionální úrovni (ve většině zemí, dlouhodobě posilována)“⁴*

Regionální politika se mezi jinými řídí principem solidarity a více než třetina rozpočtu Evropské unie je věnována snížení rozdílů v rozvoji jednotlivých regionů a nerovností v blahobytu občanů. Prostřednictvím této politiky chce Unie přispět k rozvoji zaostávajících regionů, k restrukturalizaci průmyslových oblastí, které se ocitly v obtížné situaci, k ekonomické diverzifikaci venkovských oblastí, kde je zemědělství na ústupu, či k revitalizaci zanedbaných městských čtvrtí. Hlavním cílem je rozvoj zaostalejších území, rozběhnutí ekonomiky a vytváření nových pracovních míst. Jedná se tedy o posílení hospodářské, sociální i územní soudržnosti Unie. Hlavními nástroji strukturální politiky jsou strukturální fondy a fond soudržnosti (kohezní fond).

2.1 Důvody pro regionální politiku EU

Jaké jsou vlastně důvody přelévání finančních prostředků z vyspělejších členských států směrem k jejich méně rozvinutým státům? Snížení ekonomických nerovností mezi

⁴ Wokoun, R.: Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie, Oeconomia 2003, str.19

regiony je základní snahou EU. „Sociální solidarita je předpokladem jednotného státu, a v případě nadnárodního seskupení, jakým je Evropská unie, tento argument vystupuje ještě intenzivněji. Výrazné regionální nerovnosti také významnou měrou negativně ovlivňují výkonnost celé ekonomiky.“⁵ Ekonomicky zaostalé regiony požadují řešení, popřípadě ulehčení nepříjemných či rostoucích nepoměrů v rozdělování bohatství mezi obyvatele odlišných oblastí. Úplné vyrovnaní životních standardů ve všech regionech ale není možné, a z hlediska hospodářské soutěže a podnikatelské motivace ani žádoucí, protože by omezilo tlaky na změny a zlepšení, proto je dáván velký důraz na spolupráci a podílení se na rozvoji. Nutnost zvýšit prosperitu zaostávajících regionů a nastavit podmínky pro jejich ekonomický růst je jedním z důvodů existence regionální politiky, která může být odůvodněna jednak snahou o ekonomickou výkonnost, jednak sociálními a politickými důvody. Jedním z hlavních důvodů může být snaha vlády udržet soudržnost země zvláště v situaci, kdy sílí tlaky vyspělejších regionů na odtržení a to z důvodů „doplácení“ na ty hospodářsky slabší. Ekonomické důvody přetrvávající regionální nerovnosti podstatně ovlivňují výkonnost ekonomiky. Jsou způsobeny nedokonalým fungováním trhu, který je zároveň není schopen v dostatečně krátkém časovém horizontu odstranit, jedná se o tržní selhání a vzniká tak prostor pro regionální politiku a intervence ze strany EU. Aktivní regionální politika může být velmi přínosná. Může napomoci ke snížení veřejných výdajů z dlouhodobého hlediska. Veřejná podpora firem, které umísťují výrobu v určitém regionu, zde může podnítit ekonomickou aktivitu. Z regionální politiky profitují i bohaté regiony. Rozvojem ekonomické aktivity v zaostávajících regionech vznikají nové trhy pro výrobky z prosperujících regionů, roste poptávka po jejich technologiích a know-how. Silná regionální politika na úrovni Evropské unie je nezbytná, protože některé regionální problémy vznikají jako vedlejší účinky integrace a nelze opomenout ani důležitost konvergence mezi ekonomikami jednotlivých členských států, což je nezbytné pro fungování měnové unie.

2.2 Vznik a vývoj strukturální politiky EU

Již v době vzniku Evropského hospodářského společenství v roce 1958 členské státy uznaly, že velké rozdíly mezi jednotlivými oblastmi jsou nežádoucí. V preambuli Smlouvy o Evropském hospodářském společenství (Římská smlouva) se signatáři zavázali usilovat o posílení jednoty jejich hospodářství, o zajištění harmonického

⁵ Zdroj: <http://www.euroskop.cz/40542/110835/clanek/regionalni-a-strukturalni-politika-evropske-unie/duvody-existence-regionalni-politiky/>

vývoje omezením rozdílů existujících mezi různými oblastmi a omezením zaostalosti znevýhodněných regionů. Římská smlouva ale explicitně nepožadovala zavedení společné regionální politiky v důsledku převažující důvěry ve volný trh, který měl regionální problém vyřešit. V Římské smlouvě byl zakotven vznik Evropské investiční banky, která poskytuje půjčky a garance na projekty v méně rozvinutých regionech. Na jejím základě vznikl Evropský sociální fond a Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond. Jelikož všechny zakládající státy Evropského hospodářského společenství byly poměrně ekonomicky homogenní, neměly členské země příliš zájem o regionální politiku. Výjimku představovala Itálie, jejíž jižní část se nápadně lišila od ostatních států. Tato situace byla řešena zvláštním dodatkem k Římské smlouvě.

Zájem o regionální politiku stoupl až v souvislosti s rozšířením Evropských společenství v roce 1973 o Velkou Británii, Irsko a Dánsko. Na pařížském summitu v říjnu v roce 1972 došlo ke shodě, že regionální politika je nutným prvkem k posílení Společenství. Jednání na summitu vyústila dohodou o vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF). Jeho vznik byl výsledkem nátlaku Velké Británie, která tak chtěla kompenzovat ztráty způsobené společnou zemědělskou politikou. ERDF v prvních letech pracoval s nedostatečnými finančními prostředky a potýkal se s handicapem ojedinělým mezi finančními nástroji Společenství: rozdělování prostředků mezi členské země probíhalo prostřednictvím fixních kvót. Ty z něj vytvořily zdroj prostředků pro členské státy k tvorbě jejich vlastní politiky. Pomoc z rozpočtu byla přidělována automaticky, stačilo, aby členský stát předložil Komisi regionální projekty. Společenství jinak výběrový proces neovlivňovalo, pouze reagovalo na iniciativu členských států. S politickým nátlakem, tentokrát ze strany Řecka, Itálie a Francie, jsou spojeny tzv. Integrované programy pro Středomoří z roku 1986. Prostředky byly určeny na pomoc této oblasti, aby se dokázala vyrovnat s konkurencí plynoucí z nových členských zemí Španělska a Portugalska.

K zásadní reformě strukturálních fondů došlo v roce 1988. Za hlavní důvod je obvykle považováno přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, který vedl k vytvoření jednotného vnitřního trhu do roku 1992. Jednotný evropský akt doplnil Římské smlouvy o články, kde byl výslovně zaveden pojem "hospodářská a sociální soudržnost" jako jeden z cílů Společenství. Reforma také úzce souvisela se vstupem Španělska a Portugalska, jejichž ekonomická úroveň se pohybovala hluboce pod průměrem Společenství. Tlak na reformu vycházel i z neuspokojivého ekonomického vývoje v 80. letech, kdy se nezaměstnanost stále zvyšovala. Postiženy byly hlavně regiony s vysokou

koncentrací tradičních odvětví jako je těžba uhlí, ocelářství, textilní průmysl. Reforma zavedla základní principy realizace regionální politiky: princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality (viz. další kapitoly). Reforma rovněž vedla ke zvýšení finančního přidělu strukturálním fondům. Odráží to obavy představitelů Evropských společenství, že zavádění jednotného vnitřního trhu může podnítit růst regionálních nerovností, pokud nebudou uplatňována účinná opatření ve prospěch určitých oblastí. Podařilo se upevnit pozici regionální politiky mezi ostatními politikami Společenství. Došlo k posílení pravomocí jejich orgánů a zároveň to podnítilo proces decentralizace členských států a posílení jejich regionální samosprávy. Regionální politika pro přijetí Maastrichtské smlouvy Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) podepsaná v Maastrichtu v únoru 1992, která vešla v platnost 1. 11. 1993, stanovila, že posílení ekonomické a sociální soudržnosti je základním cílem Unie. Zaměřuje se především na snížení nepoměrů v míře rozvoje různých regionů, na zaostalost méně favorizovaných oblastí včetně zemědělských. Ačkoliv všechny politiky Společenství mohou přidělovat prostředky určené k posílení ekonomické a sociální soudržnosti, hlavní roli hrají právě strukturální fondy. Bylo rozhodnuto, že dojde ke zdvojnásobení jejich prostředků.

Cíle politiky soudržnosti byly neustále kritizovány, proto byla pro další plánovací období 2000 - 2006 provedena reforma v souladu s principy regionální politiky a výsledky z dosavadní realizace. Na madridském zasedání Evropské rady v roce 1997 byla Evropská komise vyzvána, aby vypracovala materiál o rozšiřování EU. Tak vznikl dokument nazvaný Agenda 2000, který nastiňuje základní směry vývoje v kontextu rozšiřování EU. Na tento dokument navazují závěry Evropské rady ze zasedání v Berlíně z března 1999, které dále doplňují a kvantifikují předchozí ujednání. Hlavními prioritami nové etapy dosahování hospodářské a sociální soudržnosti, na nichž se v rámci zvýšení účinnosti strukturálních fondů členské země dohodly, je větší koncentrace finančních prostředků, snížení počtu cílů a menší plošnost poskytované pomoci, vyšší efektivita využívání pomoci, zdokonalení kontroly, zlepšení fungování a správy fondů a zjednodušení celého procesu.

2.3 Principy politiky soudržnosti

Politika soudržnosti Evropské unie vychází z několika základních principů, které se pak odrážejí v celkové koncepci využívání strukturálních fondů a poskytování pomoci.

Princip koncentrace je zásadou koncentrace úsilí, která spočívá v tom, aby prostředky

fondů byly využívány pouze k realizaci předem stanovených cílů co nejúčelněji a nebyly rozměňovány na řadu drobných a méně významných akcí. Smyslem této zásady je soustředění největších prostředků do regionů s nejvýznamnějšími problémy, které jsou určeny pouze na předem definované cíle a pokud možno na projekty přinášející maximální užitek. Výhody plynoucí z koncentrace jsou mimo většího efektu a větší viditelnosti také snadnější a přehlednější monitorování a kontrola.

Princip partnerství (komplementarity) zahrnuje úzkou spolupráci se všemi zainteresovanými subjekty. Jde zde o to, aby se na konkrétním rozdělení podíleli samotní příjemci, tj. regiony, města, obce i soukromé subjekty, pro něž jsou prostředky určeny. Poskytnutí pomoci ze strany EU vyžaduje aktivní spolupráci jak samotných příjemců pomoci ve všech fázích a na všech úrovních procesu, tak i regionálních, místních orgánů a jiných příslušných veřejných orgánů, hospodářských a sociálních partnerů a dalších. Uplatňuje se zde zásada subsidiarity na příslušné územní úrovni, přičemž celková odpovědnost zůstává na členském státě. Také se respektuje zásada rovnoprávnosti mezi muži a ženami a rovných příležitostí, na niž se v rámci celého Společenství klade velký důraz.

Princip programování vychází ze skutečnosti, že prostředky v rámci strukturální politiky jsou alokovány na základě programů, jež se následně realizují prostřednictvím jednotlivých projektů. Programování pomoci určuje časový rozvrh alokace na určité období a přispívá tak k přehlednosti a snadné kontrole průběhu čerpání.

Princip adicionality (doplňkovosti) stanoví, že prostředky vynakládané ze společného rozpočtu nemají v žádném případě za úkol nahrazovat veřejné výdaje, ale pouze je doplňovat respektive posilovat prostředky ze strany příjemce pomoci. Záměrem tohoto principu je důraz na finanční zainteresování členského státu a jeho orgánů, což má vést k vyšší efektivnosti a zodpovědnosti při využívání poskytnutých prostředků. V podstatě jde o spolufinancování schválených projektů, což znamená, že prostředky poskytnuté ze zdrojů EU musí být doplněny o zdroje ze strany příjemce podpory, ať již se státního či regionálního rozpočtu, nebo v případě že je příjemcem soukromá osoba, z privátních zdrojů. Členské státy musí poskytnout finanční informace potřebné k ověření adicionality při vytváření plánů a pak pravidelně během poskytování pomoci.

Princip monitorování a vyhodnocování má kontrolní charakter. Jedná se o průběžné sledování a vyhodnocování efektivnosti využívání prostředků ze zdrojů ES, a to ve všech fázích procesu, využívá se zde předběžné, střednědobé a následné hodnocení. Jde o velmi důslednou kontrolu nejen věcného, ale i finančního plnění projektu. Před

schválením projektu je vyžadováno podrobné hodnocení jeho dopadů, pak následuje průběžné monitorování realizace projektu a nakonec zhodnocení skutečných přínosů projektu.

Princip solidarity vychází ze základní filozofie celého integračního procesu. Vyspělejší státy svými příspěvky do společného rozpočtu financují rozvoj států ekonomicky méně rozvinutých a přispívají tak k rozvoji celého Společenství, jak bylo vysvětleno v kapitole 1.1.

Princip subsidiarity je základem pro účast veřejnosti na rozhodnutích nadřazených orgánů a hledá přiměřenou rovnováhu samostatností a kompetencemi nižších správních jednotek a jejich vazby na jednotky vyšší. Jedná se také o to, aby byly jednotlivé cíle plněny na co nejnižší možné úrovni rozhodování, pokud je možné toto plnění na dané úrovni uspokojivě zajistit.

2.4 Finančních nástroje Evropské unie

S nástupem nového programového období 2007-13 došlo mezi mnohými změnami z období předcházejícího i ke zjednodušení fondů, ze kterých jsou prostředky čerpány. Zatímco v předchozím období jich bylo celkem šest, v novém období zůstávají tři a to Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti. Legislativně jsou strukturální fondy a fond soudržnosti upraveny v Obecném Nařízení ke strukturálním fondům a fondu soudržnosti pro období 2007 – 2013⁶ a ve Specifických Nařízeních ke strukturálním fondům a fondu soudržnosti pro období 2007 – 2013.⁷ V nové struktuře se již nevyskytuje Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (orientační a záruční sekce) a Finanční nástroj pro podporu rybolovu, jelikož problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky soudržnosti, ale je zařazena pod společnou zemědělskou politiku.

Evropský regionální rozvojový fond (ERDF) byl zřízen v roce 1974 jako základní nástroj regionální politiky k financování strukturální pomoci prostřednictvím regionální rozvojových programů zaměřených na nejvíce postižené oblasti a ke snižování

⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1260/1999.

⁷ Nařízení Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999

Nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999

Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/94

meziregionálních nerovností. Prostředky z ERDF jsou určeny na produktivní investice, do výroby vedoucí ke tvorbě nových, trvale udržitelných pracovních míst, na investice do infrastruktury, do vzdělání a zdraví, rozvoje místního potenciálu, rozvoje malého a středního podnikání, vědy a výzkumu, na investice týkající se životního prostředí, cestovního ruchu, rovnosti mužů a žen v oblasti zaměstnanosti, mezinárodní, přeshraniční a meziregionální spolupráce.

Evropský sociální fond (ESF) byl založen v roce 1960, jako hlavní nástroj společné sociální politiky a zaměřuje se na prevenci a na boj s nezaměstnaností, na rozvoj lidských zdrojů a na podporu integrace na trhu práce. Podporuje pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce, dále rovné příležitosti pro všechny, sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin, celoživotní vzdělávání, rozvoj kvalifikované a flexibilní pracovní síly, zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání, boj se všemi formami diskriminace a nerovnosti souvisejícími s trhem práce.

Fond soudržnosti (Kohezní fond) poskytuje prostředky na velké investiční projekty v oblastech životního prostředí a dopravy těm členským státům, jejichž HNP na 1 obyvatele je nižší než 90 % průměru EU a které realizují program vedoucí ke splnění podmínek hospodářské konvergence. Byl zřízen k posilování hospodářské a sociální soudržnosti Společenství. Cílem podpory jsou projekty, které přispívají k dosažení cílů v oblasti životního prostředí jako je ochrana vod, nakládání s odpady a obaly, ochrana ovzduší, staré ekologické zátěže a projekty, které přispívají k dosažení cílů v oblasti dopravy. Na rozdíl od předchozích dvou fondů neposkytuje Fond soudržnosti spolufinancování programům, ale přímo se podílí na financování konkrétních projektů. Fond není přímo zaměřen na regionální politiku. Pomoc je pouze doplňující vzhledem k pomoci, kterou regionům poskytují strukturální fondy. Při procedurách pro využití Fondu soudržnosti jsou rozhodnutí přijímána společně členským státem a Evropskou komisí. Velká pozornost je věnována kontrole zdrojů podpory, aby se vyloučilo financování projektu z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů současně.

2.5 Územní jednotky pro regionální politiku EU

V Evropské unii se pro potřeby regionálního rozdělení a nejrůznějšího vzájemného porovnávání používá pojem NUTS, neboli nomenklatura územních statistických jednotek, která vychází z francouzského *Nomenclature des unités territoriales statistiques* a byla vytvořena Evropským úřadem pro statistiku EUROSTAT k jednotné a konzistentní struktuře územního srovnávání a distribuci prostředků. Mohou zahrnovat jednu nebo více územně správních jednotek v rámci státu, musí však respektovat praxi uplatňovanou v EU a samozřejmě i existenci územně správních jednotek daného státu, a také vycházet z jejich komplementarity, to znamená, že řádově vyšší jednotky jsou tvořeny určitým počtem celých jednotek nižších. Přímoú vazbu na přidělování finančních prostředků ze strukturálních fondů mají hierarchické úrovně s označením NUTS II a NUTS III.

Pro tři základní úrovně NUTS je stanovena minimální a maximální hodnota počtu obyvatel. Jedná se o NUTS I, NUTS II, NUTS III viz. tabulka číslo 1

Tabulka č.1 - Rozmezí počtu obyvatel v regionech NUTS

Úroveň	minimum	maximum
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

2.5.1 NUTS v České republice

Česká republika byla v rámci regionů dělena na kraje⁸ odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do Evropské unie musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění územních celků, který by odpovídal úrovni NUTS II. Jedná se o **regiony soudržnosti**⁹. V rámci regionální politiky Evropské unie je právě na úroveň NUTS II směřována podpora z fondů EU. Kromě tří úrovní NUTS ještě existují dvě nižší úrovně územně správního statistického členění, které však již nejsou určující pro rozdělení prostředků z fondů EU. Jedná se o tzv. **místní administrativní jednotky (LAU)**. Přehled těchto územních celků a jejich počet uvádí tabulka číslo 2.

⁸ Zákon č. 129/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení)

⁹ Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 29. června 2000, o podpoře regionálního rozvoje

Tabulka č.2 - územní jednotky v ČR

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

Územní celek **NUTS I** označuje makroregionální úroveň, tedy územní jednotky typu velkých oblastí a je největší regionální jednotkou, obvykle je tvořena několika nižšími jednotkami. **NUTS II** je jednotkou řádově nižší. V České republice je aplikována na úrovni osmi regionů soudržnosti. Aby jednotlivé kraje dosáhly stanoveného populačního limitu, sdružují se, až na výjimky, do skupin po dvou až třech. V České republice je celkem osm těchto územních celků. Tabulka číslo 3 uvádí jejich výčet. Dále **NUTS III** je regionální jednotka, která odpovídá nižšímu článku administrativního členění. V ČR tuto úroveň reprezentují kraje. Dále následují místní administrativní jednotky. **LAU I** je jediná hierarchická úroveň NUTS, která není obsazena ve všech zemích EU. Je však důležitá pro menší země, kde reprezentuje úroveň administrativního členění. V ČR by tuto úroveň představovaly okresy. **LAU II** je hierarchicky nejnižší jednotka, zpravidla se jedná o obce či skupiny obcí. V ČR je touto jednotkou obec. Největší význam z hlediska strukturální politiky EU mají územní celky NUTS II. Mapa číslo 1 zobrazuje polohu všech těchto regionů a dále uvedená tabulka číslo 3 pak jejich rozlohu a počet obyvatel. Přehledné zobrazení skladby regionů zobrazuje mapa uvedená v příloze číslo 3.

Mapa č.1 - Mapa regionů NUTS II

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika-eu-2004-2006/nuts>

Tabulka č.3 - Regiony NUTS II v ČR

	rozloha (km ²)	počet obyvatel (v tis.)
Praha	496	1 180
Střední Čechy	11 014	1 129
Jihozápad	17 616	1 184
Severozápad	8 650	1 134
Severovýchod	12 440	1 496
Jihovýchod	13 991	1 655
Střední Morava	9 103	1 240
Moravskoslezsko	5 554	1 277

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

3. Politika soudržnosti EU pro období 2007 – 2013

Nové programové období, do kterého Evropská unie právě vchází, má pro Českou republiku velký význam. Ze strukturálních fondů EU do České republiky poplyne velké množství finančních prostředků, které budou mít za úkol přiblížit hospodářství ČR k vyspělým státům unie a snížit tak regionální rozdíly ve Společenství. Dále bude především na implementačních subjektech veřejné správy a cílových subjektech, kterým jsou tyto prostředky určeny, zda jich plně využijí a splní tak cíle a priority, které byly stanoveny na začátku tohoto období.

3.1 Nová architektura politiky soudržnosti EU v letech 2007-13

Každé programové období je charakteristické svým zaměřením a strukturou různých opatření, kterými chce EU dosáhnout svého cíle. Jinak tomu není ani u aktuálního období, kdy došlo ke změnám nejenom ve způsobu financování, ale změnily se i cíle.

3.1.1 Cíle Evropské unie pro období 2007-13

Pro současné programové období si EU zvolila tři základní cíle, kterým bude podřízena celá politika soudržnosti. Jsou to cíle Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce.

Cíl Konvergence je zaměřen na členské státy a regiony, jejichž HDP na jednoho obyvatele je nižší než 75% průměru v rozšířené EU, což je z velké části případ nových členských států, tedy se týká i České republiky, konkrétně celého jejího území kromě území hlavního města Prahy. Finanční prostředky na plnění tohoto cíle budou čerpány ze všech tří fondů. Evropský fond pro regionální rozvoj se v rámci cíle Konvergence zaměří na modernizaci a diverzifikaci ekonomické struktury členských států a regionů, rozšíření a zlepšení základní infrastruktury a ochrana životního prostředí. Prostředky Evropského sociálního fondu poplynou na zlepšení kvality a schopnosti institucí trhu práce, vzdělávacích systémů a sociálních a ošetrovatelských služeb, zvýšení investic do lidského kapitálu a adaptaci veřejné správy a posílení administrativní kapacity národních a regionálních správ.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost bude podporovat na jedné straně programy regionálního rozvoje, které posílí regionální konkurenceschopnost a atraktivitu. Další programy budou zacíleny na podporu schopnosti pracovní síly a podniků přizpůsobit se změně a vývoji pracovních trhů.

Tento cíl je zaměřen na podporu regionů nespádajících pod Cíl "Konvergence" tj. HDP je ve výši nad 75% průměru EU. V rámci ČR se jedná o území Prahy. Prostředky budou

čerpány z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu. Hlavní oblasti intervence jsou zaměřené na inovace a ekonomiku založenou na znalostech, na životní prostředí a předcházení rizikům a na dostupnost a služby základního ekonomického významu.

Třetí **Cíl Evropská teritoriální spolupráce** má posílit přeshraniční spolupráci a výměnu zkušeností v rámci celé EU. Finance budou čerpány z Evropského fondu pro regionální rozvoj a hlavní podporované oblasti se budou týkat podpory rozvoje vědy a výzkumu a informační společnosti, dále životního prostředí a předcházení rizikům a řízení vodních zdrojů.

3.2 Alokace prostředků na období 2007-13

Celkem pro období 2007-13 je pro Českou Republiku vyčleněno 26,7 EUR, které jsou poté do jednotlivých let rozděleny podle cílů do jednotlivých operačních programů. Alokaci podle jednotlivých cílů vyhlášených na období 2007-13 uvádí Tabulka číslo 4. Původní návrh rozdělení finančních prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v období 2007 - 2013 je obsažen v Národním rozvojovém plánu ČR 2007 - 2013 v kapitole 5.

Tabulka č.4 - Rozdělení prostředků EU mezi cíle strukturální politiky v období 2007-2013

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
Konvergence	251,16 mld. € (cca 7 082,80 mld. Kč)	81,54%	25,89 mld. € (cca 730,00 mld. Kč)	96,98%
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	49,13 mld. € (cca 1 385,40 mld. Kč)	15,95%	415,99 mil. € (cca 11,73 mld. Kč)	1,56%
Evropská územní spolupráce	7,75 mld. € (cca 218,55 mld. Kč)	2,52%	389,05 mil. € (cca 10,97 mld. Kč)	1,46%
Celkem	308,04 mld. € (cca 8 686,80 mld. Kč)	100,00%	26,69 mld. € (cca 752,70 mld. Kč)	100,00%

Přepočteno dle směnného kurzu 1 EUR = 28,20 CZK.

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

Z uvedené tabulky je patrné, že drtivá většina prostředků plyne na realizaci cíle Konvergence, který se týká všech regionů soudržnosti kromě hlavního města Prahy. V rámci tohoto cíle jsou vyhlášeny dva okruhy operačních programů a to zaprvé

tématické operační programy, které mají v působnosti celou ČR a za druhé regionální operační programy, které jsou zaměřeny pouze na jednotlivé regiony NUTS II. V současném programovém období všechny regiony soudržnosti (kromě Prahy) splňují podmínku pro cíl Konvergence a to menší DPH než 75% průměru celé EU, což ovšem v následujícím období již nemusí platit, především díky nově přistoupivším zemím, které průměr EU bezesporu sníží. Je tedy velmi pravděpodobné, že těchto sedm let bude pro ČR posledním obdobím, kdy bude moci čerpat prostředky v rámci cíle Konvergence.

Při dalším sledování přerozdělení v rámci Konvergence, pak do tématických operačních programů je určen objem o výši 86,75 % zatímco do Regionálních operačních programů je určeno dohromady 13,25 % prostředků. Přerozdělení je celkem logické, jelikož tématické operační programy mají celorepublikovou působnost, zatímco regionální operační programy se věnují pouze svému regionu soudržnosti.

Tabulka č.5 - Alokace v rámci cíle Konvergence

Operační programy	Výše alokace v EUR
Tématické OP	22 453 945 824
Regionální OP	3 429 565 211
celkem	25 883 511 035

zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

Prostředky alokované Regionálním operačním programům budou dále přerozděleny jednotlivým územním celkům a to podle tabulky číslo 6.

Tabulka č.6 - Alokace v jednotlivých NUTS II

Operační programy	Výše alokace v EUR
NUTS II Střední Čechy	411 547 827
NUTS II Jihozápad	456 132 173
NUTS II Severozápad	549 073 389
NUTS II Jihovýchod	518 550 260
NUTS II Severovýchod	483 225 738
NUTS II Moravskoslezsko	527 124 174
NUTS II Střední Morava	483 911 650
CELKEM	3 429 565 211

zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>

3.3 Hlavní strategické dokumenty pro období 2007-13

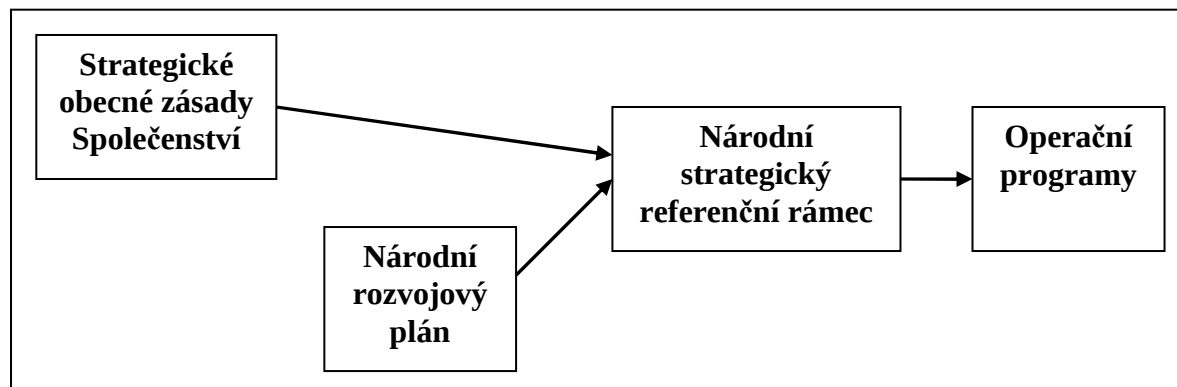
Samotná realizace politiky soudržnosti je prováděna prostřednictvím programování, které je založeno na rozdělování prostředků Společenství na základě víceletých rozvojových programů. Tyto programové dokumenty mají hierarchické uspořádání a dále se rozvíjejí na priority, opatření, podopatření a programy s vlastními rozpočty. Programové dokumenty jsou vzájemně provázány a programový dokument pro vyšší úroveň rozvíjí programové dokumenty pro nižší úroveň, až na úroveň projektů. Programové dokumenty jsou zpracovávány výhledově a jsou pro každé období obměňovány. V souladu nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti¹⁰ byly vypracovány Strategické obecné zásady Společenství pro politiku soudržnosti a v rámci České republiky Národní strategický referenční rámec, který se dále člení na jednotlivé operační programy. V rámci ČR byl na základě usnesení vlády ČR č. 245 ze dne 2. března 2005¹¹ také vypracován Národní rozvojový plán, který již ale pro toto období není povinný. Všechny tyto dokumenty jsou si hierarchicky nadřazeny a byly vytvořeny ve vzájemné návaznosti jak uvádí schéma číslo 1. Tvorba Národního rozvojového plánu není legislativou EU pro toto období vyžadována, nicméně je spolu s Strategickými obecnými zásadami společenství

¹⁰ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11.července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1260 /1999

¹¹ Usnesení vlády ČR č. 245 ze dne 2. března 2005 k postupu přípravy České republiky na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti Evropské unie v letech 2007 až 2013

podkladem pro vypracování Národního strategického referenčního rámce. V této kapitole se budu těmto strategickým dokumentům dále věnovat a popíši jejich cíle pro současné programové období.

Schéma č.1 –Strategické dokumenty 2007-13

Zdroj: vlastní schéma

3.3.1 Strategické obecné zásady Společenství

Strategické obecné zásady Společenství jsou vypracovány orgány Evropské unie a obsahují priority evropské hospodářské a sociální soudržnosti pro následující období. Jsou zde obsaženy Obecné cíle a klíčová témata, kterými se bude politika soudržnosti v následujících letech řídit. V návaznosti na tyto zásady každý členský stát připravuje následné strategické dokumenty.

„Sdělení Komise:

Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj potenciál růstu a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu. K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství - včetně politiky soudržnosti - ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje“¹²

Toto sdělení Evropské Komise uvádí **Rámec pro politiku soudržnosti** pro období 2007-2013. Rámec se skládá z pěti bodů a to zaprvé **Soustředění zdrojů**, kde se hovoří o potřebě tématického a zeměpisného soustředění zdrojů, zadruhé **Konvergence**, což se týká hlavně regionů a členských států, které jsou způsobilé pro podporu v rámci politiky soudržnosti v souladu s novým cílem pro konvergenci a jejich hlavním cílem bude podpora růstového potenciálu, aby se udržela a dosáhla vyšší míra růstu. Strategie se

¹² Strategické obecné zásady společenství 2007-13 Závěry předsednictví, Evropská rada, březen 2005, str.4

proto zaměří na investice a kolektivní služby, které jsou potřebné pro zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti, vytvoření pracovních míst a udržitelný rozvoj.

Zařetí Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, kde se z důvodu zabezpečení co nejlepšího využití omezených finančních zdrojů se politika soudržnosti soustředí na omezený počet klíčových priorit, zejména na výzkum, inovaci, dostupnost a vytváření pracovních míst. Čtvrtý bod **Evropská územní spolupráce** se zaměřuje na podporu silnější integrace území Unie ve všech jejích rozměrech. Poslední pátý bod **Správa a řízení** se týká opatření a činností, které jsou konkrétně potřebné k zlepšení kapacity členských států při řízení a provádění politiky soudržnosti a také zlepšení souboru charakteristik veřejných organizací souvisejících s výkonem a úspěchem veřejných politik

Dále jsou zde uvedeny zmiňované **Strategické obecné zásady Společenství**, které představují spíše jednotný rámec, který mohou členské státy a regiony použít při vypracovávání vnitrostátních a regionálních programů, zejména s cílem posoudit svůj příspěvek k cílům Unie vzhledem k soudržnosti, růstu a zaměstnanosti. Samozřejmě nejsou všechny tyto podrobnější obecné zásady relevantní pro všechny regiony. Nejvhodnější kombinace investic bude nakonec záviset na analýze předností a nedostatků každého členského státu a regionu. Obecné zásady jsou pro toto programové období určeny celkem tři.

Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující, tato obecná zásada říká, že jedním z předpokladů pro růst a zaměstnanost je zabezpečit, aby byla podnikům k dispozici potřebná infrastruktura (např. doprava, životní prostředí, energie). Moderní infrastruktura je v rámci výkonu mnohých podniků významným faktorem, který ovlivňuje hospodářskou a sociální přitažlivost místa. Investicí do infrastruktur v regionech, které zaostávají, zejména v nových členských státech, se podpoří růst a posílí se tak konvergence se zbytkem Unie. Klíčová témata v rámci této zásady jsou rozšíření a zlepšení dopravních infrastruktur, posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem a řešení intenzivního využívání tradičních zdrojů energie v Evropě

Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu, tato zásada poukazuje na potřebu vytváření inovací a aplikace těchto znalostí do praxe. Dosažení cílů Unie v otázkách růstu a vytváření pracovních míst si bude vyžadovat strukturální posun v hospodářství směrem k činnostem založeným na znalostech. Vyzývá to k činnostem na několika frontách a to zabývat se nízkou úrovní výzkumu a technologického rozvoje, především v soukromém sektoru, dále podporovat inovaci prostřednictvím nových nebo zdokonalených výrobků,

postupů a služeb, které ob stojí v mezinárodní konkurenci a rozšířit schopnosti regionů vytvářet a zvládat nové technologie. Klíčová témata řešená v této obecné zásadě jsou zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a technologického rozvoje, usnadnit inovace a podporovat podnikavost, podporovat informační společnost pro všechny a zlepšit přístup k financím.

Vytváření více a lepších pracovních míst, tato zásada řeší problematiku nezaměstnanosti a s tím související vytváření podmínek pro tvorbu nových udržitelných pracovních míst. Investice do infrastruktury, rozvoje podnikání a výzkumu přinášejí nové pracovní příležitosti, jak v krátkodobém výhledu v důsledku prvotních účinků tak ve výhledu dlouhodobém v důsledku jejich pozitivního vlivu na konkurenceschopnost. Chceme-li maximalizovat počet pracovních příležitostí z těchto investic, je třeba dále rozvíjet a zvyšovat lidský kapitál. Klíčová témata zde jsou přivést více lidí do zaměstnání, zajistit jejich setrvání v zaměstnání a modernizovat systémy sociální ochrany, zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce, zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace a pomoci udržet zdravou pracovní sílu.

Zohlednění územního rozměru politiky soudržnosti říká, že jedním z určujících znaků politiky soudržnosti je její schopnost přizpůsobit se konkrétním potřebám a rysům určitých zeměpisných problémů a příležitostí. Politika soudržnosti může rovněž hrát hlavní roli při zlepšování situace přeshraničních a příhraničních nadnárodních oblastí ale i regionů, které jsou jinak znevýhodněny kvůli jejich ostrovní poloze, odlehlosti, řídkému osídlení či horskému charakteru prostřednictvím lepší přístupnosti, zejména v případě služeb všeobecného hospodářského zájmu, udržení ekonomické aktivity a podpory hospodářské diverzifikace na základě jejich vnitřních schopností a přírodního bohatství.

3.3.2 Národní rozvojový plán

Tento dokument připravovaný členským státem je založený na příslušných prioritách státu a regionů a musí být v souladu s legislativou a prioritami EU. Jeho zpracování předchází vyjednávání s Evropskou komisí a případné úpravy. Pokud zahrnuje celý stát, jako je tomu v případě České republiky, hovoří se o Národním rozvojovém plánu (dále jen NRP). V minulém programovém období NRP představoval základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti, pro současné období to již neplatí, nicméně stále je východiskem pro zpracování Národního strategického referenčního rámce. NRP byl zpracován širokým expertním týmem pod

vedením Řídicího a koordinačního výboru, který byl Ministerstvem pro místní rozvoj ČR zřízen jako nejvyšší orgán pro přípravu naší země na čerpání unijních zdrojů v letech 2007 – 2013. Do jeho zpracování byli v rámci několika pracovních skupin zapojeni zástupci orgánů státní správy, regionů soudržnosti NUTS II, Českého statistického úřadu, Hospodářské komory a dalších subjektů reprezentujících akademický sektor, podnikatele, odbory i neziskovou sféru. Národní rozvojový plán tedy vznikl na základě principu partnerství a aktéři měli možnost ho svými připomínkami významně ovlivnit. Samotný plán je rozdělen do několika částí, věnuje se současné analýze ekonomiky České republiky v souboru různých souvisejících analýz a v rámci SWOT analýzy určuje její silné a slabé stránky. Na základě těchto výstupů a obecných zásad EU jsou vytvořeny cíle Národního rozvojového plánu.

Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013 poskytuje dostatečnou oporu a konkrétní východiska pro zpracování Národního strategického referenčního rámce. Jeho zadání vychází z usnesení vlády ČR č. 245 ze dne 2. března 2005 k procesu programování strukturálních intervencí a zpracování se opíralo jednak o obecné dokumenty a jednak o relevantní dokumenty resortů a další dokumenty. Globálním cílem NRP v období 2007 – 2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Součástí tohoto dokumentu jsou **Strategické cíle Národního rozvojového plánu**. Těchto cílů je několik a určují směry rozvoje ČR v závislosti na EU, dále jsou jednotlivě popsány, tak jak jsou uvedeny v NRP. Vztahy mezi jednotlivými prvky strategie Národního rozvojového plánu uvádí příloha č.1.

Konkurenceschopná česká ekonomika, tento cíl je zaměřen na posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru zvyšováním jeho produktivity a urychlením udržitelného hospodářského růstu. Cílem je flexibilní česká ekonomika, schopná reagovat na vnější podněty a svou strukturou odpovídající nejrozvinutějším zemím EU, bude realizován prostřednictvím prioritní osy Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky a zahrnuje intervence zaměřené na dokončení restrukturalizace české ekonomiky, podporu rozvoje moderních odvětví v oblasti průmyslu a služeb, posílení vazeb mezi aplikovaným výzkumem a vývojem na jedné

straně a podnikatelskými subjekty na straně druhé, systematický rozvoj otevřeného podnikatelského prostředí, které bude vytvářet podmínky pro zahájení a další rozvoj podnikatelských aktivit, odstraňování bariér vstupu do podnikání (institucionální, administrativní a finanční), posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu České republiky v prostředí EU tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit a podpora využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu tak, aby se ČR stala atraktivní evropskou destinací.

Otevřená, flexibilní a soudržná společnost, cíl se zaměřuje se na kvalitu společenského života obyvatel ČR a zvyšování zaměstnanosti. Cílem je moderní česká společnost, která je otevřená vnějším příležitostem a dokáže na ně relevantně reagovat, společnost, která i přes vnitřní diferenciaci je sociálně citlivá a soudržná a vykazuje vysokou míru zaměstnanosti a schopnosti vytvářet nová a kvalitní pracovní místa. Tento strategický cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti. Hlavními prioritami jsou aktivizace lidského potenciálu ČR rozvojem celoživotního vzdělávání a motivací k němu, zvyšování kvalifikace a adaptability lidských zdrojů, a tím i zaměstnatelnosti a uplatnitelnosti, podpora opatření směřujících k pružnému trhu práce s kvalifikovanou, flexibilní a zdravou pracovní silou, oslabování a prevence sociálních rizik vyplývajících z přeměny vnitřní struktury společnosti (demografické změny - stárnutí populace, vnitřní a vnější migrační toky, péče o zdraví obyvatel, prevence sociálního vyloučení). Bude usilováno o posilování principu rovnosti příležitostí ve všech oblastech, posilování efektivního způsobu správy veřejných záležitostí na ústřední, regionální a místní úrovni s využitím moderních metod řízení a moderních technologií, což je základním předpokladem hospodářského růstu a zaměstnanosti.

Atraktivní prostředí, je zaměřen na kvalitní životní prostředí spolu s dostupností dopravních a komunikačních sítí jsou základními předpoklady rozvoje ekonomických a sociálních aktivit. Tento strategický cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Životní prostředí a dostupnost. Prioritou je systém stálé péče o životní prostředí a jeho jednotlivé složky, která zabraňuje vzniku nových rizik a odstraňuje staré ekologické zátěže a dobudování základní sítě kapacitních komunikací a klíčových spojnic – doprava, energetika, budování napojení a technických přístupů.

Vyvážený rozvoj území, při realizaci všech typů intervencí politiky soudržnosti je nutné respektovat přírodní, ekonomické, sociokulturní odlišnosti regionů ČR. Zároveň je třeba vzít v úvahu variabilitu prostorových struktur v území (sídelní struktura,

hierarchie měst, venkovské - oblasti atd.), jejichž specifické potřeby je nezbytné řešit komplexně. Tento strategický cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Vyvážený a harmonický rozvoj území České republiky. V rámci této prioritní osy budou realizovány aktivity jednak na národní úrovni, které by měly zajistit koordinaci rozvojových opatření realizovaných prostřednictvím intervencí politiky soudržnosti a dalších rozvojových politik s cílem dosáhnout harmonického rozvoje celého území ČR (vyvážený prostorový rozvoj, územní soudržnost) a jednak na regionální úrovni s cílem vyváženého rozvoje regionů.

Všechny tyto cíle jsou realizovány prostřednictvím prioritních os, Jejich systém pokrývá celou oblast výše uvedených cílů a určuje do jakých oblastí budou strukturální intervence EU směřovat. **Systém prioritních os** se dále dělí na jednotlivé priority s podrobnějším zaměřením. Přehled těchto prioritních os je uveden v příloze číslo 4. Detailní deskripce strategie je schématicky zobrazena v příloze číslo 2. Dále je v Národním rozvojovém plánu uveden celý systém plánovaných operačních programů, které jsou po schválení NRP rozvedeny v následujícím strategickém dokumentu Národním strategickém referenčním rámci. Operačním programům je zde v této práci věnuje samostatná kapitola.

3.3.3 Národní strategický referenční rámec

Národní strategický referenční rámec je klíčovým politickým dokumentem na úrovni členských států, který je zpracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj. Mimo jiné obsahuje seznam operačních programů a jejich popis. Zpracování Národního strategického referenčního rámce ČR 2007-2013 vychází z povinností členského státu. Analytická část Národního strategického referenčního rámce se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek České republiky pro posilování její konkurenceschopnosti, stejně tak jako problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti. Národní strategický referenční rámec dále udává systém operačních programů politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007-2013 jejichž prostřednictvím budou realizovány jednotlivé prioritní osy. Je opět rozdělen do **Strategických cílů** a ty dále do **jednotlivých priorit**. V příloze číslo 5 jsou uvedeny tyto cíle a priority a jejich stručnou charakteristikou. Pro implementaci těchto jednotlivých cílů a jejich priorit jsou vytvořeny dokumenty s názvem **Operační**

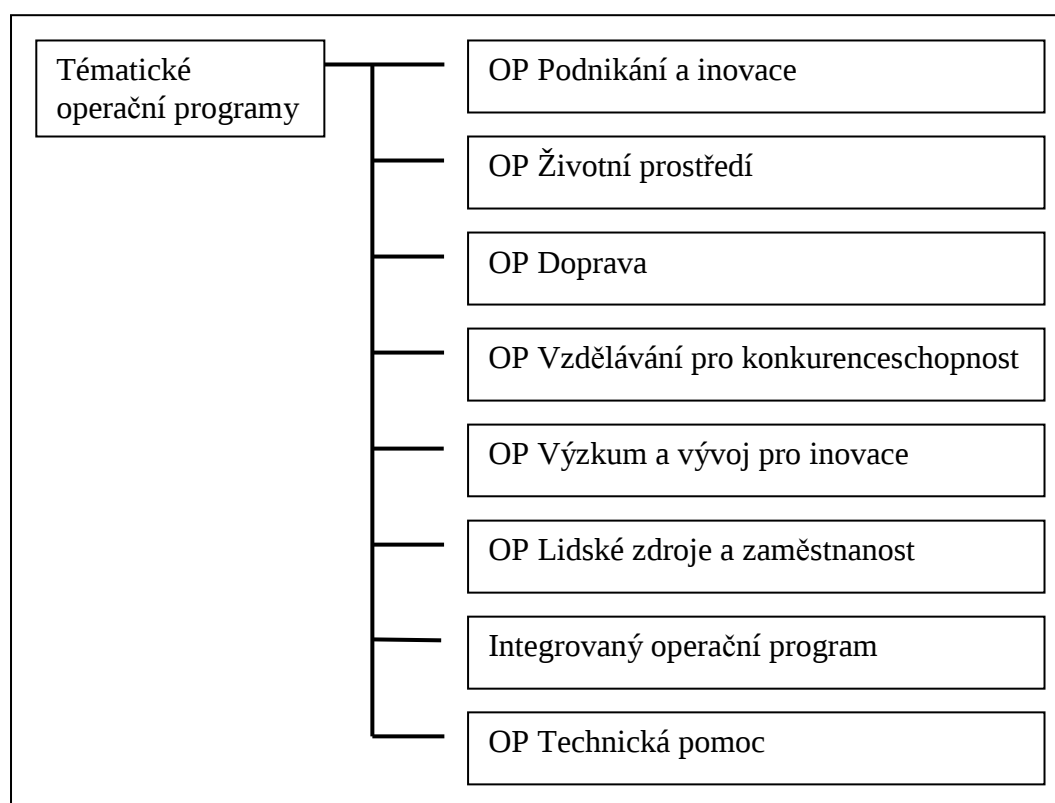
programy. V návaznosti na tento strategický dokument jsou pak operační programy jednotlivě vypracovány.

3.3.4 Operační programy

Operační program je dokument schválený Evropskou komisí, který vychází se Národního strategického referenčního rámce. Jedná se o plán cílených intervencí, navržený pro stimulaci nebo rozšíření předem určených sektorů, které zaostávají ,nebo mají pro fungování Společenství klíčový význam. Obsahují přesně definovaný souvislý soubor priorit zahrnujících opatření, pro aktuální programové období a může být financován z jednoho nebo více fondů. V zásadě jde o programový dokument pro využívání Strukturálních fondů Evropské unie. Jeho příprava, projednání a schválení představuje jednu ze základních podmínek získání finanční pomoci ze Strukturálních fondů EU. Hierarchicky jsou operační programy nejnižším článkem strategických dokumentů, které umožňují čerpání prostředků ze společné pokladny EU. Členění operačních programů odráží především hlavní oblasti, jež jsou předmětem podpory ze strukturálních fondů. Účelem operačních programů je implementace nadřazených cílů. Pro období 2007-13 bylo vyhlášeno celkem 26 operačních programů.

Pod cíl **Konvergence** spadají jednak **Tématické operační programy**, které jsou svou působností zaměřeny na celou oblast České republiky, kromě hlavního města Prahy, na které se tento cíl nevztahuje. Výčet těchto programů uvádí schéma číslo 2. Každý tento operační program má svůj cíl a jeho intervence směřují do specifických oblastí.

Schéma č.2 – Tématické operační programy 2007-13

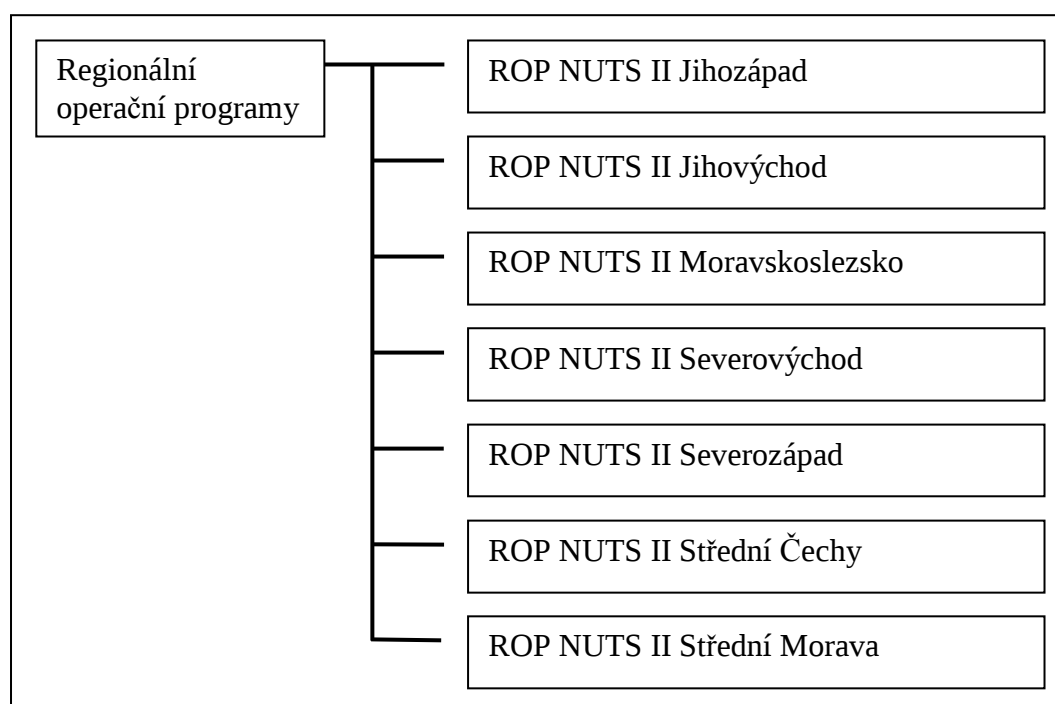
Zdroj: vlastní schéma

Cílem **operačního programu Podnikání a inovace** je zvýšit do konce programového období konkurenceschopnost České republiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. Toho by mělo být dosaženo výraznou podporou inovací a to úzkým propojením oblastí vývoje a výzkumu s podnikovou sférou, kde bude kladen důraz na zavádění výsledků z oblasti V&V do praxe. Tématické programy mají své řídicí orgány a to jsou zpravidla ministerstva, do jejichž rezortu operační program spadá. Řídicím orgánem Operačního programu Podnikání a inovace je Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. **Operační program Životní prostředí** si dává za cíl ochranu a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Řídicím orgánem operačního programu je Ministerstvo životního prostředí České republiky. Dalším programem je **operační program Doprava**. Cílem tohoto programu je zlepšení dopravní dostupnosti a celková modernizace dopravy. Řídicím orgánem je Ministerstvo dopravy. Dále je zde **operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, jehož cílem je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti a posílení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím partnerské spolupráce vedoucí ke zkvalitnění a modernizaci systémů systému vzdělávání v rámci komplexního

systemu celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji. Řídícím orgánem Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Další operační program **Výzkum a vývoj pro inovace** má za úkol posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit a to prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů. Řídícím orgánem je zde také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Další z připravených programů a to **operační program Lidské zdroje a zaměstnanost** si dává za úkol zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU. Řídícím orgánem pro tento program je Ministerstvo práce a sociálních věcí. **Integrovaný operační program** má za cíl modernizaci a zefektivnění činnosti a procesů v oblasti veřejné správy, veřejných služeb a řízení územního rozvoje a podpora vybraných aktivit, které jsou stěžejní pro vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj. Posledním z tematických operačních programů je **operační program Technická podpora**, ten je určen pro zajištění aktivit podporujících efektivní řízení, kontrolu, sledování vyhodnocování a pro aktivity spojené s využíváním prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti vyžadující jednotný přístup na národní úrovni. Řídícím orgánem operačního programu Technická pomoc je Centrální koordinační orgán Národního rámce politiky soudržnosti Ministerstvo pro místní rozvoj.

Spolu s těmito tematickými operačními programy spadají pod cíl Konvergence i **Regionální operační programy**. Ty jsou specifické tím, že jsou zaměřeny pouze na jednotlivé regiony a to konkrétně regiony NUTS II, které spadají pod cíl konvergence. Regionálním operačním programům bude v této práci věnována samostatná kapitola, kde se blíže seznámíme s jejich účelem a zaměřením. V rámci České republiky jsou to všechny regiony kromě hlavního města Prahy. Z výše uvedeného vyplývá, že počet regionálních operačních programů odpovídá počtu regionů soudržnosti, které spadají pod cíl Konvergence, v případě ČR je jich tedy sedm, jejich výčet je uvedeno na schématu číslo 3.

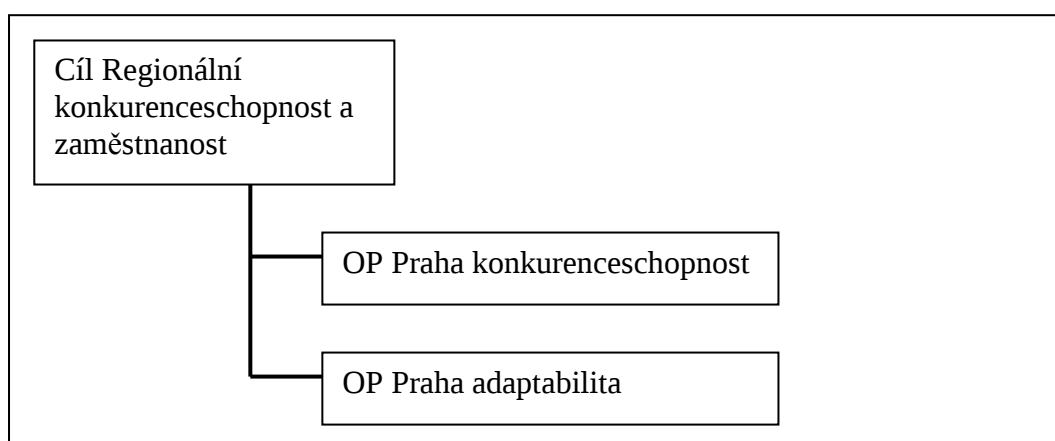
Schéma č.3 – Regionální operační programy 2007-13

Zdroj: vlastní schéma

Druhým cílem společenství je Cíl **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**, do toho cíle spadají všechny regiony, které nepatří pod cíl Konvergence. Je tedy jasné, že v případě České republiky se tento cíl týká pouze Prahy, pro kterou byly vypsány dva operační programy a to zaprvé **operační program Praha konkurenceschopnost**, který má za úkol zvýšit konkurenceschopnost Prahy prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města. A zadruhé je to **operační program Praha adaptabilita**, jehož cílem je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. Tyto programy uvádí schéma číslo 4. Řídícím orgánem obou operačních programů je zde samotné město Praha.

Schéma č.4 - OP v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

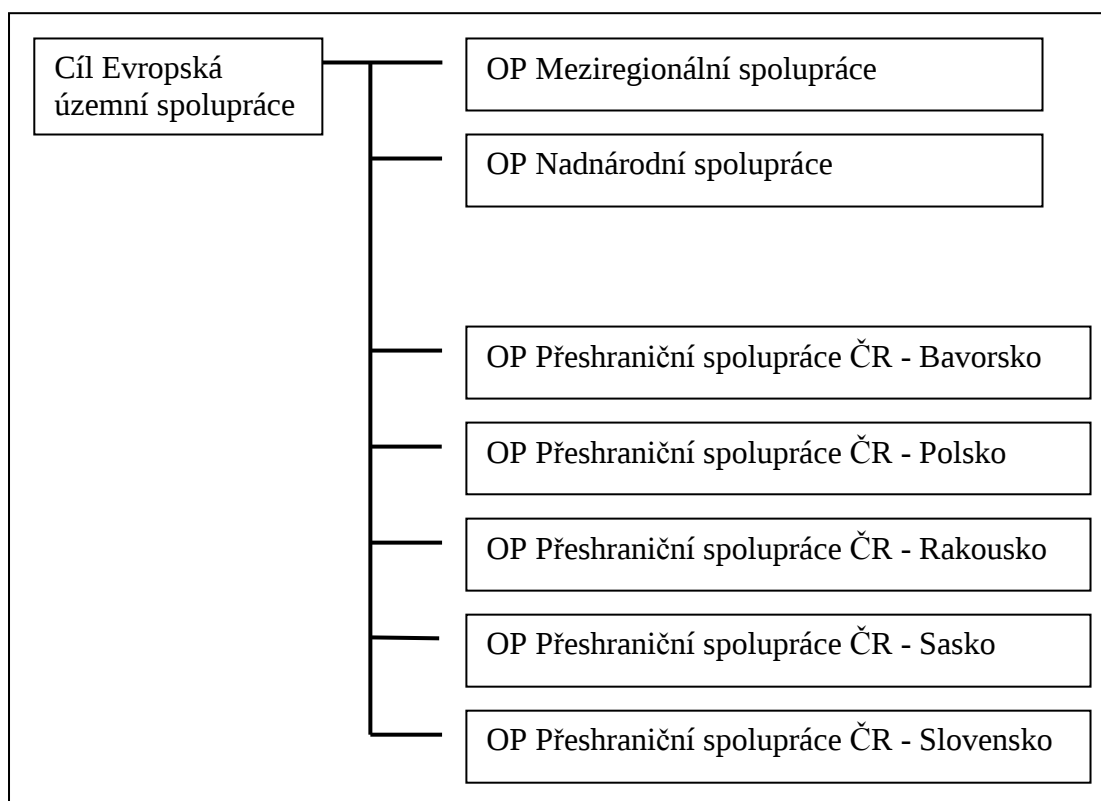

Zdroj: Vlastní schéma

V rámci posledního cíle **Evropské územní spolupráce** jsou to jednak operační programy přeshraniční spolupráce a to **česko-bavorský, česko-saský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský program**, jejichž zaměření směřuje především na rozvoj příhraničí jako společného životního, přírodního a hospodářského prostoru, sblížení dotčených regionů na obou stranách hranice či vytváření funkční sítě spolupracujících orgánů s cílem podporovat udržitelný rozvoj příhraničního regionu. A dále jsou to programy nadnárodní a meziregionální spolupráce a to **operační program Meziregionální spolupráce a operační program Nadnárodní spolupráce**, které jsou zaměřeny na spolupráci v oblasti inovace a znalostní ekonomiky, na regionální kapacity pro výzkum a technologický rozvoj, na podporu podnikání a malých a středních podniků, podporu rozvoje obchodu a inovačních iniciativ a propagaci využití ICT a na oblast životního prostředí. Cílem je umožnit aktérům na regionální a místní úrovni z různých zemí EU výměnu jejich zkušeností a znalostí a rozvíjet a zlepšovat nástroje a přístupy regionální politiky.

Řídícím orgánem všech operačních programů v rámci cíle Evropské územní spolupráce je Ministerstvo pro místní rozvoj. Pro přehlednost jsou tyto programy uvedeny na schématu číslo 5.

Schéma č.5 – Operační programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce

Zdroj: vlastní schéma

4 Regionální operační programy 2007-13

Regionální operační programy doplňují systém tématických operačních programů a jsou nástupcem Společného regionálního operačního programu z minulého programového období. Jak již víme z předešlé kapitoly, v rámci ČR bylo vypracováno celkem sedm regionálních operačních programů. „*Regionální operační programy pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory.*“¹³ Své priority směřují k řešení problémů vázaných na konkrétní region ČR a tím podporují využití potenciálu daného území a přispívají k jeho vyváženému rozvoji. Výhodou se bezesporu jeví schopnost tohoto programu reagovat a zaměřit se na problematiku každého konkrétního regionu zvlášť. Nevýhodou se možná ukáže vyšší administrativní zatížení v souvislosti s implementací, jelikož pro každý regionální program bylo nutné zřídit samostatný Úřad regionální rady. Hlavním cílem regionálních operačních programů je urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a posílení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů. Podpora plynoucí z regionálních operačních programů budou tedy zaměřena hlavně na modernizaci technické infrastruktury zvyšující přitažlivost regionu, dále na investice při zohledňování ochrany životního prostředí, na zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků včetně prostředí pro inovace a vytváření nových pracovních příležitostí, na zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu a na vytváření pracovních příležitostí, modernizaci a v neposlední řadě na zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově, související s rozvojem hmotného prostředí, lidských zdrojů, kultury a volnočasových aktivit. Řídícími orgány jsou regionální rady jednotlivých regionů soudržnosti. Je třeba podotknout, že tyto regionální programy budou fungovat souběžně s ostatními operačními programy v rámci politiky soudržnosti a budou se vzájemně podporovat.

¹³Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-op>

4.1 Implementace Regionálních operačních programů

Implementační struktura regionálního operačního programu se řídí zákonem číslo 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Řídícím orgánem je zde Regionální rada. Funkci platebního a auditorského orgánu plní ministerstvo financí. „Cílem je vytvořit jednoduchou a přehlednou implementační strukturu, která bude v maximální možné míře vstřícná vůči uživatelům pomoci.“¹⁴

Regionální rada (dále jen Rada) nese celkovou odpovědnost za realizaci a monitorování programu. V souladu se zásadou řádného finančního řízení odpovídá zejména za transparentní výběr projektů, monitorování projektů, zajištění spolufinancování z veřejných zdrojů, řízení činnosti monitorovacího výboru, poskytování informací a zpráv, zajištění publicity programu atd. Orgány Regionální rady jsou Výbor Regionální rady, předseda Regionální rady a Úřad Regionální rady. Funkci Platebního a certifikačního orgánu a Auditorského orgánu bude plnit Ministerstvo financí ČR, které obdrží prostředky z pokladny EU. Platby příjemcům probíhají formou ex-post plateb, tedy zpětného proplacení příjemcem již uskutečněných výdajů, či formou průběžných plateb a to proplacením zálohových faktur příjemci. Audity a finanční kontrolou je rovněž pověřeno Ministerstvo financí ČR a všechny orgány podílející se na implementaci operačního programu budou mít zaveden kontrolní systém, který bude v souladu s národní legislativou a bude mít za úkol včas identifikovat administrativní, systémové nebo záměrné chyby a vytvářet tak podmínky pro prevenci vzniku chyb. Dále se budeme věnovat jednotlivým orgánům Rady a jejich kompetencím, které jsou jim v rámci Zákona přiřazeny.

Výbor Regionální rady (dále jen Výbor) je odpovědný za provádění Regionálního operačního programu. Členové Výboru Regionální rady jsou voleni z členů zastupitelstva krajů, které tvoří region soudržnosti. Dále je zodpovědný za přípravu a projednání Regionálního operačního programu a jeho předložení Evropské komisi, přípravu popisu řídicích a kontrolních systémů a jejich předložení, zavedení systému pro shromažďování spolehlivých finančních a statistických informací, zavedení ukazatelů monitorování a hodnocení, předávání těchto údajů Monitorovacímu výboru, Platebnímu a certifikačnímu orgánu a Evropské komisi, zajištění vypracování výroční a závěrečné zprávy a po schválení Monitorovacím výborem její předložení Evropské komisi, zřízení a činnost monitorovacího výboru programu, plnění povinností týkajících

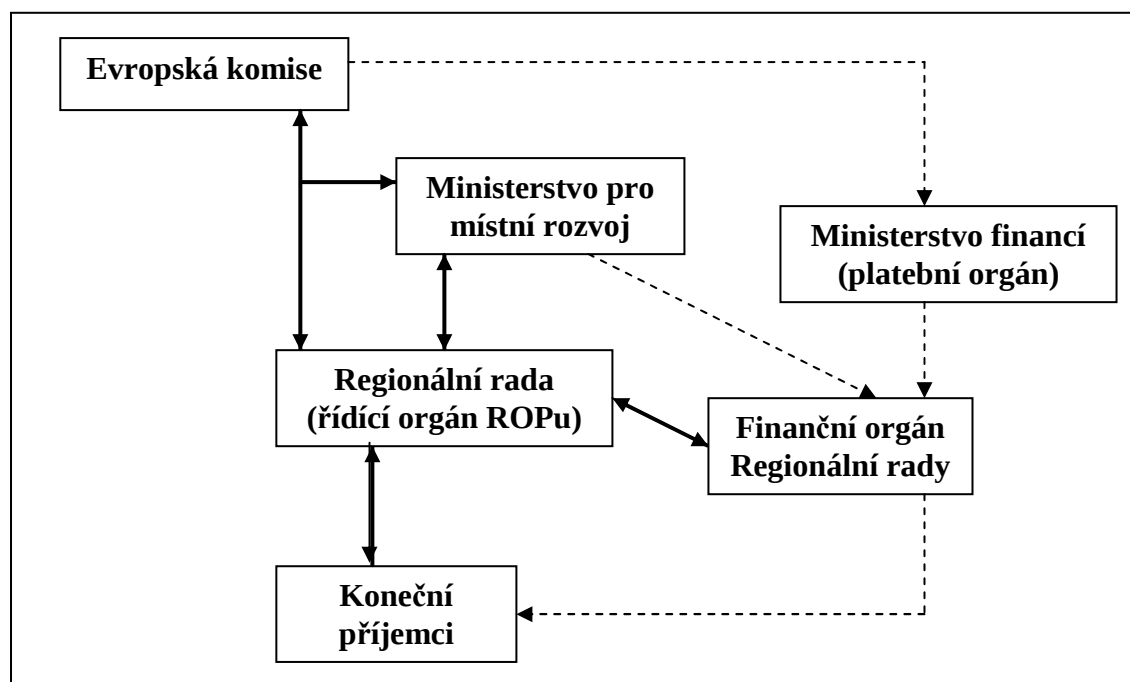
¹⁴ Regionální operační program pro NUTS 2 Střední Čechy str.77

se informací a propagace regionálního operačního programu, výběr projektů, kterým Regionální rada poskytne dotaci či návratnou finanční výpomoc a spoustu dalších povinností, které zákon ukládá.

Předseda Regionální rady je statutárním orgánem a zastupuje Radu navenek. Ze své činnosti je odpovědný Výboru a v jeho nepřítomnosti ho zastupuje místopředseda.

Úřad Regionální rady je výkonným orgánem, který zabezpečuje veškeré úkoly spojené s funkcí řídicího orgánu regionálního operačního programu s výjimkou těch záležitostí, které jsou svěřeny nebo vyhrazeny Výboru a předsedovi Regionální rady. Úřad také plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti rady. Úřad regionální rady je rozdělen do jednotlivých odborů. Úloha Regionální rady je zobrazena na schématu číslo 6, kde plná čára zobrazuje řídicí a informační tok a přerušovaná finanční toky.

Schéma č.6 – Implementace Regionálního operačního programu

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod a Regionální operační program Střední Čechy

Projekty mohou připravovat kraje, obce, svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládané kraji či obcemi, v oblasti cestovního ruchu i právnické osoby s účastí samosprávy, nestátní neziskové organizace, malí a střední podnikatelé a v prioritní ose věnované rozvoji měst a venkovských sídel navíc vzdělávací instituce. Proces schvalování projektů, konzultace a hodnocení projektů podle hodnotících kritérií provádí Úřad Regionální rady, který předává seznam zhodnocených projektů Výboru

Regionální rady ke schválení. Hodnocení probíhá podle hodnotících kritérií, která budou zveřejněna a hodnotit se bude přidělováním bodů. Hodnotí se finanční zdraví a zkušenosti žadatele, kvalita, proveditelnost, udržitelnost projektu a horizontální kritéria jako je udržitelný rozvoj, rovné příležitosti, případně rozvoj informační společnosti. Dále v rámci schvalování projektů Výbor Regionální rady schvaluje před vyhlášením výzvy minimální výši bodového hodnocení, kterého je nutné dosáhnout pro schválení projektu a výši finančních prostředků pro výzvu. Projekty konzultuje, sbírá a následně hodnotí pracovníci Úřadu Regionální rady ve spolupráci s expertními hodnotiteli, kteří jsou vybráni podle zkušeností v příslušném oboru na základě veřejné výzvy, všichni expertní hodnotitelé prochází odborným školením. Projekt vždy hodnotí minimálně dva pracovníci Úřadu Regionální rady a seznam zhodnocených projektů seřazených podle bodového hodnocení se předává ke schválení Výboru Regionální rady, který schvaluje nejlepší projekty maximálně do výše vyhlášené alokace.

5. Regionální operační program územního celku

NUTS II Jihovýchod

V předchozích kapitolách jsme si přiblížili tvorbu a zaměření strategických dokumentů pro začínající současné období 2007-13. V této kapitole se budeme podrobněji věnovat již konkrétnímu dokumentu a to Regionálnímu operačnímu programu NUTS II Jihovýchod.

5.1 NUTS II Jihovýchod

Region NUTS II Jihovýchod je situován, jak již napovídá jeho název, v jihovýchodní části Čech viz. Mapa č.2. Tvoří ho celkem dva kraje a to Kraj Vysočina a Jihomoravský kraj.

Mapa č.2 – Poloha NUTS II Jihovýchod

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod 2007-13

Svou rozlohou 13 991 km² je region soudržnosti Jihovýchod druhým plošně největším regionem soudržnosti NUTS II České republiky hned po regionu Jihozápad. Kraj Vysočina má celkovou rozlohu 6 796 km² a Jihomoravský kraj 7 195 km². Počtem obyvatel 1 641 125 (k 1.1. 2006) je region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod nejlidnatějším regionem soudržnosti v rámci České republiky, na celkovém počtu obyvatel ČR se podílí zhruba 16 %. Region se podílí zhruba 15% na tvorbě celorepublikového HDP. Z vývoje tohoto ukazatele v posledních letech je možné rovněž pozorovat postupné konvergenční tendence směrem k průměru EU. Zatímco v roce 2000 dosahoval HDP na obyvatele regionu Jihovýchod v přepočtu podle parity kupní síly 58,1 % průměru EU (ČR 64,8 %), v roce 2004 to již bylo 64,9 % průměru EU (ČR 70,9 %). V rámci České republiky vykazuje region soudržnosti Jihovýchod míru

nezaměstnanosti srovnatelnou s celorepublikovým průměrem. Ve 4. čtvrtletí roku 2005 dosáhla hodnoty 7,5 %, zatímco celostátní průměr činil 7,8 %¹⁵.

V důsledku celorepublikového trendu by i v tomto regionu mělo postupem času docházet k úbytku obyvatel. Jak je uvedeno v regionálním operačním programu Jihovýchod „V období let 2000–2005 se celkový počet obyvatel regionu Jihovýchod snížil zhruba o 1 %. Populační prognóza ČSÚ předpokládá v příštích letech trvalý pokles počtu obyvatel regionu soudržnosti Jihovýchod přirozenou měnou. Podle zpracované projekce by tak měl počet obyvatel regionu Jihovýchod v roce 2010 činit 1 616 213 osob a v roce 2015 pak 1 597 660 obyvatel.“¹⁶ Tato nepříznivá situace by se mohla promítnout v dalším vývoji. Z hlediska ekonomické struktury významnou roli v ekonomice hrají malé a střední podniky, které tvoří zhruba 71 % všech subjektů podnikajících na území regionu. Region Jihovýchod patří z pohledu dopravy k nejvýznamnějším v České republice, tvoří významnou křižovatku dvou hlavních střeoevropských dopravních směrů z Německa a severní Evropy na Balkán a z Polska a východního Pobaltí směrem na Rakousko a Itálii. Cestovní ruch je významnou složkou hospodářských aktivit a na území regionu Jihovýchod je možné vymezit dvě hlavní turistické oblasti a to Vysočinu v severozápadní části regionu a Jižní Moravu na jihovýchodě.

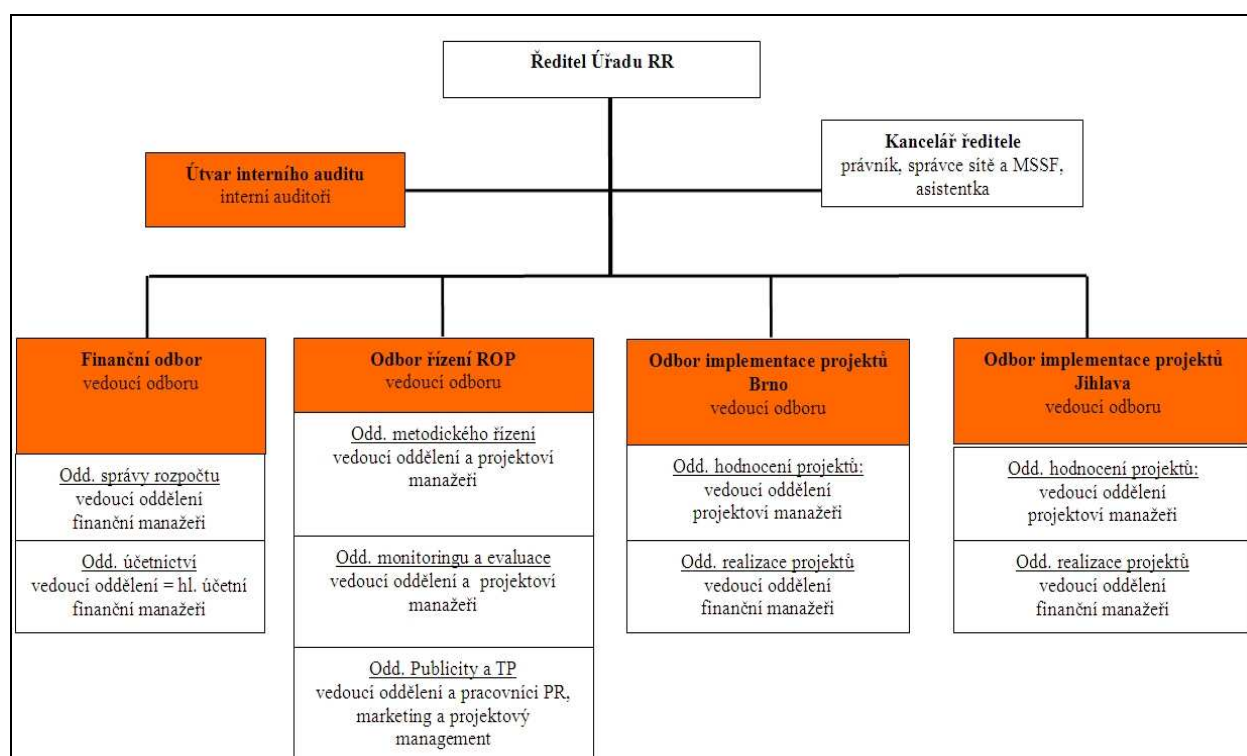
5.2 Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod

Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod byla zřízena za účelem implementace regionálního operačního programu. Má sídlo v Brně a předsedou Výboru Regionální rady je jako ve všech ostatních případech hejtman kraje. Schéma číslo 7 uvádí organizační strukturu Regionální rady.

¹⁵ Zdroj údajů: Regionální operační program Jihovýchod 2007-13

¹⁶ Regionální operační program Jihovýchod str.12

Schéma č.7 – Organizační struktura Regionální rady regionu Jihovýchod

zdroj:<http://www.jihovychod.cz/default.aspx?ID=1253&pubtype=6&foldid=5&foldtype=6>

Ze schématu je patrné, že ačkoli má Úřad své sídlo v Brně, v zájmu zjednodušení implementace rozdělil odbor implementace do dvou částí a to na Brněnskou a Jihlavskou. V současné době má Úřad celkem třicet. Vzhledem k tomu, že tento úřad je v České republice novinkou, ukáže až čas kolik pracovních sil bude potřeba na hladký průběh realizace regionálních operačních programů.

5.3 Regionální operační program NUTS II Jihovýchod 2007-13

Česká republika je stále ekonomicky slabším státem Evropské unie, jehož HDP nedosahuje 75% průměru Společenství, a proto spadá v programovém období 2007-13 pod cíl Konvergence. Jedním ze strategických dokumentů, které umožní čerpání prostředků ze společné pokladny EU je i Regionální operační program Jihovýchod. Spolu se svou sedmičlennou rodinou regionálních operačních programů se bude snažit rozvinout potřebnou infrastrukturu svého regionu. Tyto programy nahrazují Společný regionální operační program platný v minulém, pro ČR zkráceném, období 2004-6. Regionální operační program Jihovýchod je jedním z nástrojů naplňování strategických cílů a priorit Národního strategického referenčního rámce, a to s přímým dopadem na území regionu Jihovýchod. Obsahové zaměření je formulováno s ohledem na tématické

zaměření ostatních operačních programů a uplatňování principu subsidiarity. Komplementarita regionálního operačního programu s ostatními, tématickými i regionálními operačními programy je zcela zásadní, protože pouze vzájemnou provázaností a spolupůsobením jejich intervencí je možné komplexně a účinně řešit potřeby a priority regionu soudržnosti Jihovýchod. Východiskem pro zpracování ROP Jihovýchod byla řada dokumentů a analýz na Evropské úrovni to byly Strategické obecné zásady Společenství, na národní úrovni Národní strategický referenční rámec, Národní rozvojový plán, Národní program reforem, Strategie udržitelného rozvoje ČR a další. Opomenuty samozřejmě nebyly ani rozvojové plány krajů Vysočina a Jihomoravského a další regionální rozvojové dokumenty. Jejich kompletní a značně rozsáhlý výčet je uveden v první kapitole Regionálního operačního programu. Na základě všech těchto podkladů byl vypracován Regionální radou Regionální operační program Jihovýchod.

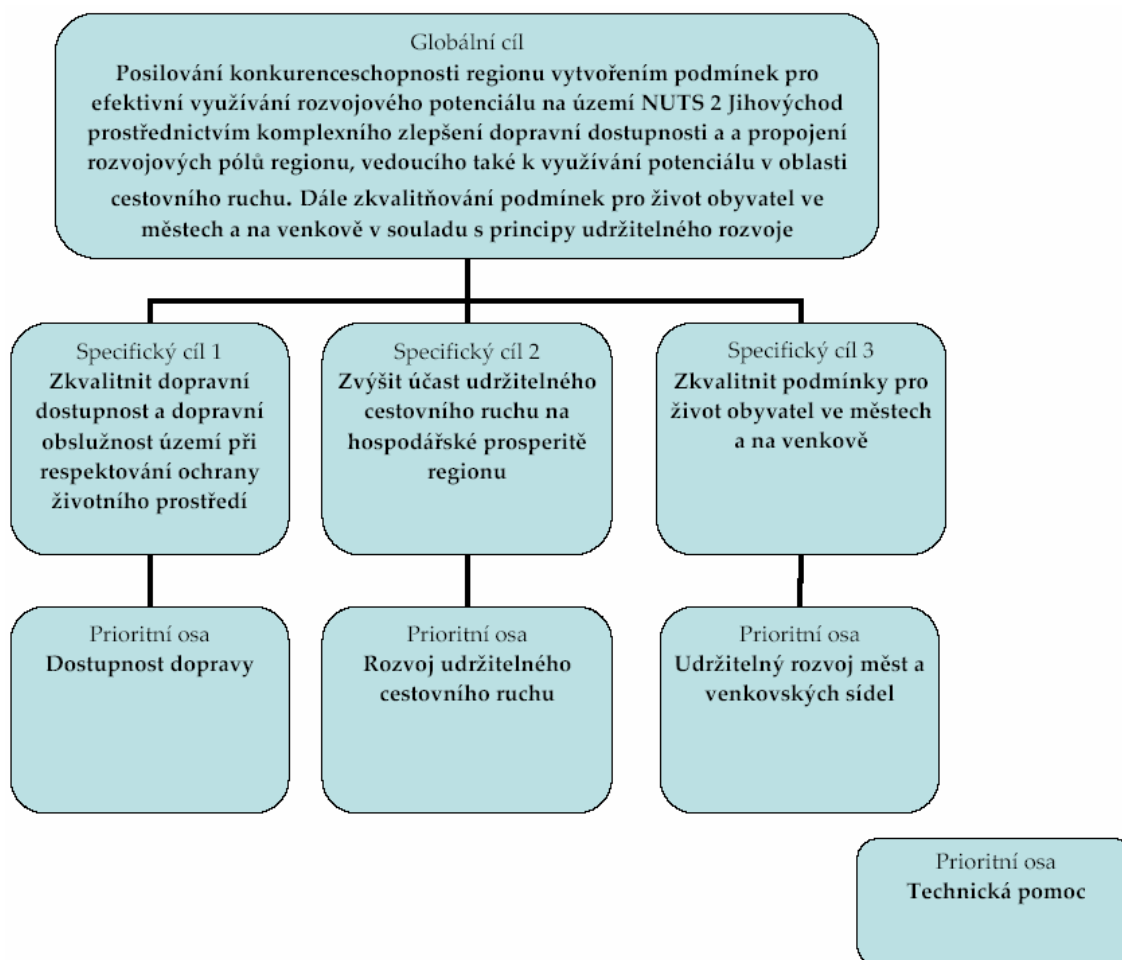
5.3.1 Cíle Regionálního operačního programu Jihovýchod 2007-13

Globálním cílem ROP Jihovýchod je *„Posilování konkurenceschopnosti regionu vytvořením podmínek pro efektivní využívání rozvojového potenciálu na území NUTS 2 Jihovýchod prostřednictvím komplexního zlepšení dopravní dostupnosti a a propojení rozvojových pólů regionu, vedoucího také k využívání potenciálu v oblasti cestovního ruchu. Dále zkvalitňování podmínek pro život obyvatel ve městech a na venkově v souladu s principy udržitelného rozvoje“¹⁷.*

Tento globální cíl je v dokumentu rozveden na soubor tzv. **Specifických cílů**, které byly stanoveny na základě identifikace potřeb regionu Jihovýchod vycházejících ze socioekonomické analýzy a z toho vycházející SWOT analýzy a samozřejmě s ohledem na komplementaritu ROP s dalšími nástroji veřejných intervencí. Specifické cíle programu jsou celkem tři a to Specifický cíl číslo 1 Zkvalitnění dopravní dostupnosti a dopravní obslužnosti území při respektování ochrany životního prostředí, Specifický cíl číslo 2 Zvýšení účasti udržitelného cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu a Specifický cíl číslo 3 Zkvalitnění podmínek pro život obyvatel ve městech a na venkově. Na tyto cíle navazují prioritní osy, prostřednictvím kterých budou cíle realizovány. Schéma číslo 8 zobrazuje návaznost výše uvedených cílů.

¹⁷ Regionální operační program NUTS II Jihovýchod 2007-13 str.5

Schéma č.8 - Schéma návaznosti cílů a prioritních os ROP JV

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod 2007-13 str.43

Specifický cíl Zkvalitnění dopravní dostupnosti a dopravní obslužnosti území při respektování ochrany životního prostředí je zaměřen na zkvalitnění dostupnosti území, která představuje základní předpoklad rozvoje všech dalších ekonomických a sociálních aktivit. Strategie Regionálního operačního programu je v této oblasti orientována na zajištění kvalitního napojení regionu na evropskou a celostátní dopravní infrastrukturu a propojení uvnitř regionu v rámci jeho regionální dopravní sítě a na zajištění kvality regionálních obslužných systémů. Pozornost je věnována také dopravní obslužnosti měst a napojení okrajových částí regionu. Tento cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Dostupnost dopravy. Oblasti podpory zde budou zaměřeny zejména na rozvoj dopravní infrastruktury v regionu, obnovu vozového parku drážních vozidel hromadné přepravy osob a rozvoj infrastruktury pro bezmotorovou dopravu. **Cíl Zvýšení účasti udržitelného cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu** je zaměřen na vytvoření atraktivní a pestré nabídky vlastních, nosných turistických

produktů a programů konkurenceschopných na trhu turistických destinací v České republice i celém střeoevropském prostoru. Tento cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Rozvoj udržitelného cestovního ruchu a bude podporovat rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch a služeb v cestovním ruchu. Poslední **cíl Zkvalitnění podmínek pro život obyvatel ve městech a na venkově** podpoří vyvážený a harmonický rozvoj celého území regionu soudržnosti Jihovýchod. Bere v úvahu prostorové struktury v území (sídelní struktura, urbanizační centra a střediska regionálního významu, venkovské oblasti), jejichž specifické problémy je třeba řešit. Tento cíl bude realizován prostřednictvím prioritní osy Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel. Podpoří rozvoj urbanizačních center a regionálních středisek, dále rozvoj a stabilizaci venkovských sídel a veřejné služby regionálního významu. V rámci prioritní osy Technická pomoc bude poskytováno financování na pokrytí nákladů spojených s řízením, monitorováním, kontrolou, analýzou, propagací a poskytováním informací na úrovni celého Regionálního operačního programu a také na posilování absorpční kapacity v regionu.

6. Vlastní zhodnocení Regionálního operačního programu Jihovýchod

V této kapitole se budeme věnovat otázce, nakolik Regionální operační program Jihovýchod řeší problematiku rozvoje regionu a také nakolik je konzistentní se Strategickými obecnými zásadami Společenství. Na závěr této kapitoly si také definujeme několik základních problémů souvisejících s implementací a pokusíme se na ně najít řešení.

6.1 Návaznosti Regionálního operačního programu Jihovýchod 2007-13 na potřeby regionu

Za účelem vytvoření Regionálního operačního programu Jihovýchod byla zpracována socio-ekonomická analýza regionu s důrazem na ty oblasti, jež jsou financovány ze strukturálních fondů EU, a to včetně vyhodnocení dosavadních zkušeností s realizací programů a analýza absorpční kapacity. Územní celek Jihovýchod se skládá ze dvou krajů a tato analýza vychází ze skutečnosti, že oba kraje tvořící tento region soudržnosti mají pro potřeby vlastního regionálního rozvoje zpracovány základní rozvojové dokumenty a podrobné analýzy a proto analýza ekonomické a sociální situace územního celku Jihovýchod staví na těchto detailních analýzách a využívá jejich dat a údajů pro formulaci analytických závěrů pro účely vlastního regionálního operačního programu. Analytické závěry pak tvoří východisko pro formulování SWOT analýzy, která obsahuje souhrn silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení a tvoří jeden ze základních pilířů pro formulaci strategie programu. SWOT analýza identifikovala bariéry rozvoje regionu a zároveň potencionálně rozvojové oblasti se zvláštním zřetelem na ty, které je možné účinně řešit podporu prostřednictvím regionálního operačního programu. K nim patří zejména dopravní dostupnost, dále cestovní ruch a také specifické problémy měst i venkovského prostoru. Tyto potencionální oblasti rozvoje se následně odráží v prioritních osách. Zde se dále budeme zabývat otázkou, nakolik stanovené cíle a priority Regionálního operačního programu řeší výstupy této analýzy. Jako metoda bude použito bodové hodnocení, následně přepočtené na procentuální hodnotu. Tento výsledek nám ukáže, na využití jaké části SWOT analýzy je program zaměřen a podle tabulky č.8 určíme, jaký druh strategie zde byl zvolen. Jednotlivým výstupům analýzy je přiřazena bodová hodnota 0; 0,5; 1 na základě toho, jakou intenzitou se strategie Regionálního operačního programu podílí na řešení tohoto problému. Tyto body jsou sečteny a součet vydělen celkovým počtem výstupů SWOT

analýzy. Výsledkem je tedy procentuální hodnota udávající, jakou měrou regionální operační program tyto výstupy řeší. Tabulka číslo 7 uvádí Silné stránky regionu soudržnosti Jihovýchod a jejich ohodnocení z hlediska promítnutí do Regionálního operačního programu.

Tabulka č.7 - Silné stránky a jejich bodové hodnocení

SILNÉ STRÁNKY		
Ekonomický a sociální vývoj		
➤ Pozice regionu jako druhého nejvýznamnějšího NUTS 2 na tvorbě republikového HDP.	1	
➤ Ekonomický růst regionu měřeno HDP.	1	
➤ Dynamický růst průmyslové výroby, růst produktivity a tržeb.	0	
➤ Silná pozice strojírenství ve struktuře průmyslu.	0	
➤ Příliv investic do regionu prostřednictvím velkých investorů.	0,5	
➤ Rozvoj MSP s inovačním výrobním programem.	0,5	
➤ Velký potenciál v oblasti rozvoje inovací a inovačního podnikání	0	
infrastruktury v regionu podporující inovační podnikání.		
➤ Pozitivní trendy ve vývoji sektorové struktury zaměstnanosti.	0,5	
➤ Příznivá struktura škol a školských zařízení.	1	
➤ Výskyt atraktivit nadregionálního a mezinárodního významu	1	
➤ Množství hradů a zámků a dalších kulturně historických památek.	1	
➤ Kvalitní podmínky pro rozvoj aktivních forem cestovního ruchu	1	
➤ Existence regionálních specifik s potenciálem pro rozvoj tematických produktů cestovního ruchu	1	
➤ Mimořádná pozice Brna jako centra kongresové turistiky, veletržnictví a výstavnictví i místa konání kulturních a sportovních akcí mezinárodního významu.	1	
Dopravní dostupnost		
➤ Výhodná geografická poloha regionu z hlediska průběhu komunikací nadregionálního i mezinárodního významu (sítě TEN-T).	1	
➤ Existence regionální silniční sítě regionu propojující významná centra osídlení i jejich zázemí.	1	
➤ Existence a rozvoj IDS.	1	
➤ Veřejné mezinárodní civilní letiště v Brně-Tuřanech.	1	
➤ Síť mezinárodních, nadregionálních, regionálních, místních a ostatních cyklistických tras (vč. tematických).	1	
Města a venkov		
➤ Brno a Jihlava jako urbanizační centra mezinárodního a celorepublikového významu.	1	
➤ Existence dalších regionálních středisek s ekonomickým potenciálem, pracovními příležitostmi a občanskou vybaveností.	1	
➤ Dostupnost a počet vzdělávacích zařízení.	1	
➤ Dobrá vybavenost regionu sítí zdravotnických zařízení.	1	
➤ Dobrá dostupnost ICT infrastruktury i telekomunikačních služeb ve větších regionálních centrech.	1	
➤ Navyšování kapacity zařízení sociálních služeb.	1	
➤ Vysoká míra kulturní i sociální stability venkova v regionu.	1	
➤ Tradice místního zpracovávání produktů na venkově (vinařství, zelinářství, zpracování brambor, mléka a masa).	0	
Zdroje pro rozvoj		
		Ohodnocení

➤ Existence finančních nástrojů krajů na podporu rozvoje regionu (dotační programy, Fond Vysočiny apod.)	1	26,5 z 33
➤ Existence podpůrných finančních nástrojů státu (zejm. státní fondy),	0	
➤ Zkušenosti s realizací projektů (včetně velkých infrastrukturních) spolufinancovaných z předvstupní pomoci i strukturálních fondů EU.	1	%
➤ Realizace projektů na podporu absorpční kapacity s výhledem na programové období 2007-13 v obou krajích regionu.	1	80,30
➤ Vytváření zásobníků projektových záměrů, podpora rozvoje partnerství v krajích.	1	
➤ Vysoce kvalifikovaní pracovníci sekretariátů RR ze zkušenostmi s implementací SF v regionu.	1	

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod str. 31

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že Regionální operační program Jihovýchod staví na silných stránkách regionu, které se budou jeho prostřednictvím dále rozvíjet. Pouze některé oblasti Regionální program opomíjí, ale jde především o oblasti, které jsou řešeny v rámci jiných operačních programů celorepublikového zaměření. V rámci ekonomického a sociálního vývoje je to rozvoj oblastí průmyslu a inovací, na které jsou spíše zaměřeny operační programy Podnikání a inovace a Výzkum a vývoj pro inovace, a co se týče využívání státních fondů, tak určité veřejné spolufinancování ze státních fondů zde bude, ale většina prostředků samozřejmě poplyne ze strukturálních fondů EU.

Tabulka číslo 8 řeší tou samou cestou výstup slabých stránek regionu.

Tabulka č.8 - Silné stránky a jejich bodové hodnocení

SLABÉ STRÁNKY	
Ekonomický a sociální vývoj	
➤ V porovnání s průměrem EU dosud zaostávající region (HDP na obyvatele nedosahuje ani 75 % průměru EU).	1
➤ Pokles počtu obyvatel regionu Jihovýchod.	0,5
➤ Nízká porodnost, úbytek obyvatelstva přirozenou měnou.	0
➤ „Stárnutí“ populace.	0
➤ Recese v některých tradičních průmyslových odvětvích (zejm. textilní).	0
➤ Výrazné vnitroregionální disparity v míře nezaměstnanosti.	0,5
➤ Strukturální nezaměstnanost, nesoulad kvalifikace uchazečů s potřebami trhu práce.	0,5
➤ Nedostatečně rozvinuté další vzdělávání dospělých a celoživotní vzdělávání.	1
➤ Sezónnost turistické návštěvnosti.	1
➤ Nedostatečná základní a doprovodná infrastruktura cestovního ruchu.	1
➤ Nabídka a kvalita služeb v cestovním ruchu ne vždy splňuje požadavky ze strany cílových skupin.	1
➤ Nedostatečná nabídka specializovaných a originálních turistických programů.	1
➤ Existující rezervy v turistické organizační struktuře a lidských zdrojích, informacích, propagaci a marketingu.	1

➤ Špatný technický stav řady kulturních památek, vysoké náklady na jejich údržbu a opravy.	1	
➤ Špatná kvalita dopravních komunikací a dopravních služeb ovlivňující návštěvnost.	1	
➤ Nedostatek tras pro bezpečný pohyb cyklistů.	1	
Dopravní dostupnost		
➤ Přetíženost hlavních komunikačních tahů (zejména dálnice D1).	0	
➤ Špatný stavebně technický stav dopravní infrastruktury všech úrovní.	0,5	
➤ Nedobudovaná regionální silniční síť a pomalá modernizace dopravních komunikací v regionu.	1	
➤ Nedostatečné dopravní napojení na sousední státy.	0,5	
➤ Negativní vliv intenzivní dopravy na obyvatelstvo (zejm. hluk, emise, bezpečnost chodců, cyklistů).	1	
➤ Zhoršená dopravní dostupnost a dopravní obslužnost některých periferních částí regionu.	1	
➤ Nerovnoměrný rozvoj IDS v rámci celého území regionu; nedostatečná infrastruktura.	1	
➤ Nízký podíl bezpečných úseků s vyloučením automobilové dopravy na existujících cyklotrasách.	1	
➤ Nedostatek cyklostezek v obcích.	1	
Města a venkov		
➤ Nedostatečná úroveň materiálního vybavení vzdělávacích zařízení, problematický technický stav budov a objektů sloužících pro vzdělávání ve městech.	1	
➤ Zastarávající infrastruktura zdravotnických zařízení a jejich přístrojového vybavení.	1	
➤ Rostoucí deficit mezi poptávkou a nabídkou zařízení sociálních služeb, špatný technický stav objektů a budov.	1	
➤ Sociálně ohrožené skupiny obyvatelstva (dlouhodobě nezaměstnaní, lidé se zdravotním a mentálním postižením, bezdomovci, opuštěné matky s dětmi, národnostní menšiny, drogově závislí aj.).	1	
➤ Relativní nedostatek zařízení pro neformální aktivity a trávení volného času ve městech vzhledem k vyšší koncentraci a počtu obyvatel a mnohdy také jejich zastaralost a špatný technický stav; špatná dostupnost těchto zařízení z periferních oblastí.	1	
➤ Zanedbaný stav fyzického prostředí a veřejných prostor v urbanizovaných územích.	1	
➤ Nedostatek pracovních příležitostí ve venkovských sídlech.	1	
➤ Nedostatečná infrastruktura a systém podpor za účelem rozvoje podnikatelských aktivit ve venkovském prostoru.	0,5	
➤ Zanedbaná infrastruktura a nízká úroveň služeb a občanské vybavenosti ve venkovských, zejm. periferních oblastech.	1	
➤ Nedostatečná či neexistující nabídka dostupné ICT infrastruktury a telekomunikačních služeb v oblastech postižených tržním selháním.	1	
➤ Nepříznivá věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva na venkově.	0,5	
➤ Nedostatečné a nekvalitní dopravní napojení periferních oblastí na regionální centra.	1	Ohodnocení
➤ Existence brownfields ve městech i venkovských oblastech s negativními vlivy na životní prostředí.	1	32,5 z 42
Zdroje pro rozvoj		
➤ Náročný systém implementace SF v programovém období 2004-6.	0,5	%
➤ Nedostatek zdrojů na plné předfinancování a spolufinancování projektů na straně žadatelů.	0,5	77,38

➤ Nedostatky v systému řízení a monitorování stávajících programů.	0
➤ Nedostatečná informovanost o SF.	1

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod str. 31

V oblasti slabých stránek si regionální operační program vede téměř stejně dobře jako u stránek silných. Hodnocení 77,38% ukazuje, že v rámci programu bude snaha o zlepšení těchto nepříznivých skutečností. Přirozený úbytek obyvatel může operační program jen stěží ovlivnit, snad jen velmi nepřímo vytvořením lepšího prostředí pro práci a pro život a tím pádem lepšího zázemí pro početnější rodinu. Dálnice a silnice první třídy spadají pod působnost operačního programu Doprava a pomoc v rámci Regionálního operačního programu bude tedy směřována do komunikací, které jsou pod správou krajů, tedy silnic druhé a třetí třídy. Dále není v kompetenci Regionálního operačního programu řešit nedostatky v systému řízení a monitorování stávajících programů, ale v rámci nové struktury implementace by mělo dojít k zjednodušení těchto činností.

Následující tabulka číslo 9 uvádí soubor příležitostí.

Tabulka č.9 - Příležitosti a jejich bodové hodnocení

PŘÍLEŽITOSTI	
Ekonomický a sociální vývoj	
➤ Posilování konkurenceschopnosti regionu prostřednictvím silné inovační politiky.	0
➤ Zlepšení konkurenceschopnosti regionu prostřednictvím školské reformy a intervencí z ESF, jejímž důsledkem bude dostupná kvalifikovaná pracovní síla.	1
➤ Využití unikátního kulturního a přírodního bohatství k rozvoji cestovního ruchu.	1
➤ Růstový potenciál zejm. kongresové turistiky, poznávací turistiky, cykloturistiky, vodní turistiky a turistiky vázané na místní tradice (folklor) a produkty (zejm. vinařství).	1
➤ Využití strukturálních fondů EU pro rozvoj infrastruktury cestovního ruchu i k podpoře propagace turistické nabídky.	1
Dopravní dostupnost	
➤ Vstup do Schengenského prostoru – propojení se sousedními regiony.	0,5
➤ Vůle obyvatel regionu využívat IDS a bezmotorovou dopravu jako alternativu k IAD.	1
➤ Využití strukturálních fondů EU k rozvoji dopravní infrastruktury a dopravní obslužnosti v regionu.	1
Města a venkov	
➤ Posílení funkčnosti a úlohy urbanizačních center a regionálních středisek jako rozvojových pólů regionu.	1
➤ Poptávka obyvatelstva po bydlení na venkově, přenos rozvojových impulsů z center do jejich zázemí.	1
➤ Zlepšování zdravotního stavu populace a pracovní síly v regionu prostřednictvím dobře nastavené a zrealizované reformy zdravotnictví a sociálního zabezpečení.	1

➤ Dostupná kvalifikovaná pracovní síla a vyšší konkurenceschopnost regionu dosažená prostřednictvím školské reformy a intervencí z ESF.	1	
➤ Využití informačních a komunikačních technologií pro posilování konkurenceschopnosti odlehlejších, řídce zalidněných oblastí regionu.	1	
➤ Nové využití brownfields a dalších nevyužívaných objektů.	1	ohodnocení 17,5 z 19
Zdroje pro rozvoj		
➤ Existující projektové zásobníky, absorpční kapacita regionu na vysoké úrovni.	1	
➤ Možnost využití fondů EU, existence potřebného spolufinancování (krajské, státní, soukromé prostředky).	1	% 92,11
➤ Zjednodušený systém implementace a administrace programu v programovém období 2007-13.	1	
➤ Existence kvalifikovaných pracovníků stávajících implementačních struktur v regionu pro novou implementační strukturu ROP a vytváření podmínek pro jejich udržení.	1	
➤ Dostatečné prostředky na publicitu a informovanost v rámci ROP JV.	1	

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod str. 31

Výsledek 92,11% napovídá, že operační program využívá téměř všech příležitostí, které se mu naskýtají. Výjimku tvoří jen inovační politika, která je ovšem v kompetenci hlavně tematických operačních programů jak již bylo uvedeno výše.

Poslední tabulka číslo 10 je věnována Hrozbám.

Tabulka č.10 - Hrozby a jejich bodové hodnocení

HROZBY		
Ekonomický a sociální vývoj		
➤ Snížení konkurenceschopnosti regionu z důvodu nevyužití dobře nastartovaného technologického a inovačního potenciálu.	0,5	
➤ Rostoucí nezaměstnanost, zejména strukturální a dlouhodobá.	0,5	
➤ Snižování návštěvnosti regionu v důsledku celosvětového úpadku zájmu turistů o Evropu nebo v důsledku nepředvídatelných událostí (živelné katastrofy, terorismus aj.).	1	
Dopravní dostupnost		
➤ Zpoždování výstavby a modernizace dopravních tras vyšší třídy.	0	
Města a venkov		
➤ Snižování podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva v důsledku stárnutí populace a migrace.	0,5	
➤ Oddalování zdravotnické a školské reformy bude mít za následek zhoršující se zdravotní stav obyvatelstva a úbytek přesčasného složky populace.	1	
➤ Oddalování reformy sociálního systému bude mít za následek prohlubující se deficit mezi poptávkou a nabídkou sociálních služeb.	1	ohodnocení 7 z 12
➤ Digital divide - zvyšování sociálních a ekonomických rozdílů ve společnosti z důvodu územních rozdílů ve využívání moderních informačních a komunikačních technologií.	1	

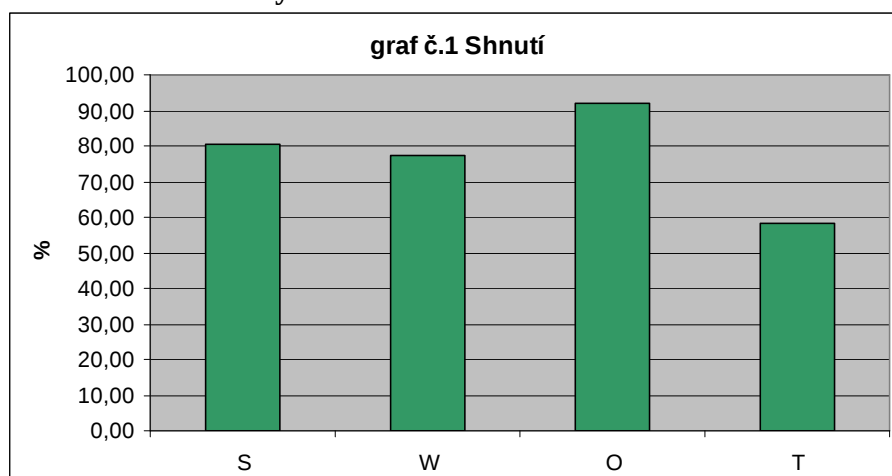
➤ Nedostatečná koordinace mezi ROP, tématickými OP a národními programy ochrany životního prostředí může mít za následek pokračující zhoršování kvality životního prostředí ve městech a obcích; nízká podpora revitalizace brownfields a starých ekologických zátěží ze strany státu.	1	
Zdroje pro rozvoj		%
➤ Přetrvávající složitý systém implementace s negativním dopadem na rychlost a efektivitu čerpání prostředků z ROP.	0,5	58,33
➤ Odchod kvalifikovaných pracovníků z implementační struktury programu a jejich fluktuace se negativně promítne na řízení ROP.	0	
➤ Nedostatek zdrojů na spolufinancování projektů na straně žadatelů.	0	

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod str. 31

Výsledek analýzy hrozeb 58,33% je slabší než u předchozích. Je to dáno tím, že regionální operační program neřeší dopravní trasy vyšší třídy a poslední dva body fluktuaci implementačních pracovníků a nedostatek finančních prostředků na straně žadatelů regionální program ze své podstaty řešit ani nemůže.

Pro shrnutí je v grafu č.1 uveden výsledek všech čtyř šetření.

Graf č.1 – Shrnutí výsledků

Zdroj: Vlastní graf

Z grafu je patrné, že Regionální operační program Jihovýchod dává důraz na všechny aspekty SWOT analýzy a zejména pak řeší příležitosti a silné stránky, čili volí razantní strategii pro rozvoj regionu. Považuji ještě za důležité podotknout, že uvedená SWOT analýza řeší pouze body relevantní k politice soudržnosti EU a regionální operační program je součástí této politiky, proto řešení ostatních bodů, které zde nebyly uvedeny v regionálním operačním programu, a jsou uvedeny v analýzách jednotlivých krajů regionu, by postrádalo smysl.

Dle tabulky číslo 11 na základě které byla tato analýza prováděna, docházíme k závěru, že region soudržnosti Jihovýchod prostřednictvím svého regionálního operačního programu zvolil razantní maxi-maxi strategii, tedy strategii založenou na využití silných stránek a příležitostí.

Tabulka č.11 - Druhy strategií

	Silné stránky	Slabé stránky
Příležitosti	maxi - maxi	mini - maxi
Hrozby	maxi - mini	mini - mini

Zdroj: vlastní schéma rozšířené matice SWOT

6.2 Konzistence ROP se Strategickými obecnými zásadami Společenství

Zatímco v předchozí kapitole jsme se věnovali návaznosti regionálního operačního programu na potřeby regionu, tak tato podkapitola bude zaměřena druhým, zpětným směrem a to na konzistenci Regionálního operačního programu Jihovýchod se základním strategickým plánovacím dokumentem Strategickými obecnými zásadami společenství. Každý ze strategických dokumentů obsahuje i vyhodnocení návaznosti na strategický dokument jemu nadřazený, zpracovaný většinou do přehledné tabulky. Stejně tomu je i v Regionálním operačním programu jihovýchod. Níže uvedená tabulka číslo 12 uvádí konzistenci a její intenzitu ROP Jihovýchod s Strategickými obecnými zásadami společenství. V rámci této podkapitoly si upřesníme, nakolik regionální program přispívá k jejich naplnění a dále které jiné operační programy může územní celek Jihovýchod využít pro naplnění zde uvedených zásad.

Tabulka č.12 - konzistence ROP se Strategickými obecnými zásadami společenství¹⁸

		Prioritní osy ROP NUTS II Jihovýchod		
		Dostupnost dopravy	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel
SOZS	Obecná zásada I.: Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující			
	Rozšíření a zlepšení dopravních struktur	xxx		x
	Posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem	x	X	xx
	Řešení intenzivního využívání tradičních zdrojů energie v Evropě			
	Obecná zásada II.: Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu			
	Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a technologického rozvoje			x
	Usnadnit inovace a podporovat podnikavost	x		x
	Podporovat informační společnost pro všechny			x
	Zlepšit přístup k financím			
	Obecná zásada III.: Vytváření více a lepších pracovních míst			
	Přivést více lidí do zaměstnání, zajistit jejich setrvání v zaměstnání a modernizovat systémy sociální ochrany		X	
	Zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce			x
	Zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace			xx
	Správní kapacita			
	Pomoci udržet zdravou pracovní sílu			xxx
	Vysvětlivky: xxx – prioritní osa ROP je dominantně zaměřená na dosažení cílů dané priority SOZS XX - prioritní osa ROP významně napomáhá dosažení cílů dané priority SOZS X - prioritní osa ROP není přímo zaměřená na danou prioritu SOZS, ale zprostředkovaně napomáhá k dosažení jejích cílů			

Zdroj: Regionální operační program Jihovýchod str.44

¹⁸ Regionální operační program Jihovýchod str.44

Začněme první Obecnou zásadou **Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující**. Posílit dopravní dostupnost a dopravní obslužnost regionu je jedna z hlavních priorit regionálního operačního programu. Velký význam a potenciál pro využití v rámci regionu má operační program Doprava, který je zaměřen na rozvoj železničních a dálničních sítí a silnic I. třídy. Další priorita se věnuje životnímu prostředí a růstu. Životní prostředí je téma, kterým se méně či více zabývají všechny operační programy. Je to jedna z podmínek „zdravého“ prostředí a tedy udržitelného růstu. Regionální operační program bere tuto skutečnost v úvahu ve všech třech svých hlavních prioritách. Větší důraz je kladen v prioritě Udržitelného rozvoje měst a venkovských sídel, kde se investiční podpora zaměřuje na zvyšování kvality života populace, revitalizaci postižených oblastí (např. brownfields) a jak se v dokumentu uvádí, „základem pro zdravý život obyvatel a rovněž prostředkem pro zvyšování celkové atraktivity regionu pro život, práci a investice je i kvalitní životní prostředí“¹⁹. Ovšem stěžejní roli tohoto tématu bude mít operační program Životní prostředí, jehož globálním cílem je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Zlepšení kvality životního prostředí je jeden z nutných předpokladů atraktivnosti a konkurenceschopnosti státu a jeho regionů a zdravé pracovní síly.

Třetí část první obecné zásady poukazuje na potřebu snížit tradiční energetickou závislost prostřednictvím zlepšení energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů. Jedná se zejména o podporu projektů na zlepšení energetické účinnosti a šíření modelů rozvoje s malou energetickou náročností a podporu rozvoje obnovitelných a alternativních technologií (větrné, sluneční, biomasy). Regionální operační program Jihovýchod se touto tematikou nezabývá a podporu těchto aktivit nechává plně v kompetenci ostatních operačních programů a to zejména operačního programu Životní prostředí, nebo operačního programu Podnikání a inovace. Tato oblast je zaměřena na podporu podnikatelských aktivit v oblasti úspor energie a obnovitelných, příp. i druhotných zdrojů energie.

Druhou obecnou zásadou je **Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu**. Tematikou celé této obecné zásady se ROP JV zabývá pouze okrajově, svými prioritami spíše jen přispěje k celkové podpoře. Stěžejní roli zde ve všech čtyřech bodech převezme operační program Podnikání a inovace, který je zaměřen na uvádění inovací do praxe a

¹⁹ Regionální operační program Jihovýchod str.69

jejich vytváření přímo v podnicích, ve spolupráci s operačním programem Výzkum a vývoj pro inovace, který se velmi intenzivně zaměřuje na první dva body obecné zásady. Jeho cílem je posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu země a to posílením výzkumných kapacit v regionech zaměřených zejména na cílený výzkum a zajištění jejich rychlého a efektivního využití na regionální, národní i evropské úrovni, dále posílení kapacit technicky zaměřeného výzkumu nezbytného pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru a pro rychlý a efektivní přenos výsledků výzkumu a vývoje a posílení vzdělávacích kapacit na vysokých školách pro konkurenceschopnost. Z výše uvedeného je jasné, že jak Evropská unie tak Česká republika dávají velký význam vývojovému a inovačnímu potenciálu a uvědomují si důležitost vytváření a hlavně následné aplikaci inovací v národním hospodářství. Vazbu lze najít i v ostatních tématických operačních programech, jejich příspěvek má však víceméně podpůrný charakter.

Třetí obecné zásadě **Vytváření více a lepších pracovních míst** se regionální operační program Jihovýchod věnuje hlavně v rámci své třetí prioritní osy „Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel“. Touto osou se zaměřuje na pomoc udržet zdravou pracovní sílu a na investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání. První dva body této obecné zásady řeší pouze okrajově. Na tuto problematiku je zaměřen především operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Svými prioritními osami Adaptabilita, Aktivní politiky trhu práce a Sociální integrace a rovné příležitosti, Veřejná správa a veřejné služby a Mezinárodní spolupráce se věnuje všem bodům této třetí obecné zásady. Řešení posledního bodu Pomoci udržet zdravou pracovní sílu operační program Životní prostředí svou celkovou koncepcí zdravého místa pro život.

Z rozboru už jasněji vyplývá, že celý systém operačních programů je vzájemně provázaný se společným zaměřením naplnit společné cíle EU. Regionální operační program Jihovýchod zde zaujímá svou pozici jako dokument rozvoje s konkrétním zaměřením na jednoho z osmi regionů soudržnosti v ČR s podporou celorepublikových tématických programů.

6.3 Aktuální problematiky Regionálního operačního programu a regionu NUTS II Jihovýchod

Následující podkapitola se bude věnovat aktuální situaci sledovaného Regionálního operačního programu Jihovýchod a vymezíme si zde několik problematik, které souvisí s regionem soudržnosti a jeho regionálním programem.

6.3.1 Současná situace Regionálního operačního programu Jihovýchod

Všech 26 operačních programů České republiky schválených vládou bylo na začátku března zasláno k projednání Evropské komisi do Bruselu. Vyhlášení prvních výzev se zatím předpokládá na druhou polovinu roku 2007. Samotný proces administrace žádostí je v tuto dobu ještě předmětem zpracování. První konference, které přiblíží Regionální operační program odborné veřejnosti, proběhnou v Jihlavě na Den Evropy 9. května 2007 a v Brně 10. května 2007. Pozvání budou zástupci měst a obcí, hospodářských komor a podnikatelského sektoru, agrárních komor, obchodních a profesních sdružení, nevládních neziskových organizací, vzdělávacích institucí, zdravotnického a sociálního sektoru, odborníci z oblasti evropských fondů a zástupci médií.²⁰

6.3.2 Konkretizace problematik v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod

1. Odpovídají priority Regionálního operačního programu potřebám regionu?

Odpověď na tuto otázku lze vyčíst z analýzy uvedené v kapitole 6.1 této práce. Pokud tedy bereme v úvahu takové potřeby, které jsou v rámci politiky soudržnosti řešitelné, tedy shodují se s obecnými cíly Společenství, pak z výsledného výstupu mohou říci, že Regionální operační program se plně věnuje oblastem, které je třeba v regionu rozvinout, jako je například budování regionální silniční sítě, rozvoj měst a venkova či rozvoj cestovního ruchu a v neposlední řadě vzdělání. Regionální operační program Jihovýchod plní, a to se zřetelem na potřeby regionu, cíl Konvergence strukturální politiky EU pro období 2007-13.

2. Rizika spojená s implementací projektu

Cílem implementační struktury, kde hlavním koordinačním a řídicím orgánem je Regionální Rada, a nových postupů při předkládání žádostí, které se zatím ještě tvoří, by mělo být co nejmenší **administrativní zatížení** konečného příjemce a tím pádem urychlení administrace projektů a zvětšení absorpční kapacity regionu. Dále v rámci

²⁰ Zdroj: Deník veřejné správy <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6262929>

sloučení dvou krajů do jednoho územního celku nastává **otázka co nejefektivnějšího umístění sídla Úřadu regionální rady**. Jsou tu dvě hlavní centra Jihlava a Brno. Umístění Úřadu v jednom z nich by částečně zhoršilo „přístup“ k čerpání, nebo možná diskriminovalo druhý kraj a umístění takzvaně na půli cesty by také rozhodně nebylo nejvhodnějším řešením. V rámci regionu Jihovýchod bylo vybráno takové řešení, že samotný úřad má sice sídlo v Brně, ale odbor implementace projektů je rozdělen na dvě části, z nichž jedna má sídlo v Jihlavě. To umožní stejný přístup k administrativě příjemcům z obou krajů. Dalším důležitým aspektem který bych zde chtěl uvést je **informovanost** všech subjektů, kterých se program týká. Uveřejňovat zprávy na webových stránkách a vydávat odborné publikace samozřejmě nestačí. Orientace v problematice strukturální politiky EU je poměrně složitá a potřebuje v zájmu své implementace odborníky, ale cíle a hlavně postupy pro získání prostředků je třeba přiblížit nejen odborníkům na čerpání ze strukturálních fondů ale i starostům menších obcí, kteří svou funkci provádějí při zaměstnání či drobným podnikatelům, kteří se o finanční příležitosti ve své firmě starají sami a nezaměstnávají specializovaného pracovníka. Vhodné řešení by zde určitě bylo pořádání krátkých seminářů, třeba tematicky zaměřených, i v menších městech regionu. Velikost absorpční kapacity, tolik diskutovaného pojmu, závisí také na ochotě konečných příjemců realizovat projekt pomoci z EU, a jak je získání finanční pomoci v jejich očích reálné. Důležité je aby se informace o konkrétních možnostech čerpání dostaly ke všem povolaným, jinak řečeno „správné informace do správných rukou“. V tomto kontextu bych chtěl vyzdvihnout působnost místních akčních skupin, působících v ČR, které sdružují mikroregiony a jejich obce a podnikatelské subjekty zde působící, a pořádají právě takovéto semináře a realizují činnost vzájemné pomoci a poradenství při čerpání prostředků ze společné pokladny Společenství. Další věcí, kterou bych chtěl v rámci problematiky implementace zmínit je tzv. **„Úřednický paradox“** Ač úředník ze své podstaty je placen z daní občanů a měl by občanům sloužit usnadňovat komunikaci se státním aparátem, mnohdy je tomu právě naopak. Samotná základní komunikace úředník Regionální rady vs. Konečný příjemce hraje významnou roli na konečném výsledku. Z tohoto důvodu by bylo ideální aby na pozicích Úřadu regionální rady byli lidé flexibilní a ochotní věnovat se svým povinnostem naplno. Ku prospěchu této problematiky mluví fakt, že většina úředníků Rady jsou lidé mladí a tedy nepoznamenaní již minulou všemocnou úřednickou érou a také to, že pokud se čerpání prostředků v rámci regionu oproti plánu neúměrně zbrzdí, což je velmi viditelný a

snadno kvantifikovatelný ukazatel, bude úřednický aparát hnán k odpovědnosti. Dalším faktorem, který má bezesporu významnou roli je **příliš dlouhá doba od předložení projektu k jeho schválení**, nebo spíše k umožnění začátku jeho realizace. Regionální operační program je implementován prostřednictvím Regionální Rady, jejíž struktura se teprve vyvíjí a na místě by bylo pružné reagování na aktuální potřeby administrace v průběhu čerpání, aby nedocházelo ke zbytečným průtahům a odkladům ze strany Úřadu.

3. Zpoždění čerpání prostředků

Nové programové období bylo zahájeno od začátku roku 2007. Vzhledem k tomu, že všechny strategické dokumenty musejí projít schvalovacím řízením u Evropské komise a v rámci jednání dochází i k určitým úpravám, došlo ke zpoždění vyhlášení prvních výzev. Všechny operační programy pro toto období byly teprve zaslány do Bruselu a k měsíci dubnu jsou ještě ve schvalovacím řízení, s prvními výzvami se počítá až na druhé pololetí roku. Jinými slovy zatímco oficiálně začalo nové programové období, tak potencionální žadatelé nemají možnost čerpat ze strukturálních fondů a tím pádem plánovaný tok prostředků na tento rok nabírá určitě zpoždění. Pro konečného příjemce se zde nabízejí dvě varianty. První z nich je počkat až bude vše oficiálně vyhlášeno a až poté začít s přípravou projektu. T o sebou ovšem přináší nebezpečí nedostatku času na zpracování a následné komplikace. Druhou možností je začít s přípravou již teď na základě informací, které jsou již k dispozici. Zajímavým způsobem to vyřešilo například Ministerstvo průmyslu a obchodu, které již vyhlásilo první výzvy bez požehnání Evropské komise. Změny na základě vyjednávání s Evropskou komisí se zde zřejmě nepředpokládají. V rámci Regionálního operačního programu by nejspíše bylo rozumné volit strategii někde uprostřed. Umožnit potencionálním příjemcům zahájení příprav na zpracování projektu tím, že by byly vyhlášovány aktuální informace a skutečnosti, které již prošly jednáním, či u kterých se žádná změna po ukončení vyjednávání neočekává. Příjemci by pak měli možnost připravovat své projekty s jistotou, že už nedojde ke změnám, které by jejich práci vrátily na začátek. Toto řešení by kladlo velkou zodpovědnost na Úřad, který by musel tyto informace selektovat a uveřejňovat. Na druhou stranu pokud dojde v tomto roce ke zpoždění čerpání prostředků, nebude to zas tak velký problém, protože částky plánované na jednotlivé roky nemají absolutně direktivní hodnotu, ale mohou se, a také se s tím počítá, přelévat dle aktuálních potřeb čerpání. Na skutečné lámání chleba z hlediska absorpce prostředků dojde až na konci programového období v roce 2013.

7. Shrnutí poznatků

Regionální politiku můžeme definovat jako určitý soubor cílů, nástrojů a opatření, které mají za úkol snížit rozdíly v ekonomické a sociální struktuře jednotlivých regionů. Pokouší se tedy dosáhnout dvou hlavních cílů a to ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení. Příčiny vzniku problémových regionů mohou být různé. Promítá se zde mnoho faktorů, jako je například nedostatek přírodních zdrojů, nevýhodná geografická poloha, nedostatečný technologický pokrok či úpadek tradičních hospodářských odvětví. V důsledku různých tržních selhání samotný tržní mechanismus nestačí k tomu, aby bylo dosaženo regionálně vyváženého růstu ekonomiky. V rámci zásady solidarity aplikuje EU jako nápravný prostředek politiku soudržnosti, jež je koncipovaná jako koordinovaná politika, kde samotná realizace je v kompetenci členských států, zatímco koordinace a harmonizace náleží do nadnárodní působnosti orgánů Evropské unie. Politika soudržnosti Evropské unie vychází z několika základních principů, které se pak odrážejí v celkové koncepci využívání strukturálních fondů a poskytování pomoci. Jsou to principy koncentrace, partnerství, programování, adicionality, monitorování, solidarity a subsidiarity. Regionální politika je realizována prostřednictvím jednotlivých nástrojů. Nástroje regionální politiky se obvykle člení do tří základních skupin, a to na nástroje makroekonomické a mikroekonomické povahy a tzv. ostatní nástroje. Jako finanční nástroje používá EU v rámci politiky soudržnosti tři fondy, ze kterých jsou prostředky čerpány a to Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti. Pro potřeby regionálního rozdělení a nejrozumnějšího vzájemného porovnávání používá Evropská unie pojem NUTS, neboli nomenklatura územních statistických jednotek, které jsou klasifikovány podle počtu obyvatel. Česká republika byla v rámci regionů dělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do Evropské unie musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění územních celků, který by odpovídal úrovni NUTS II. Jedná se o regiony soudržnosti. V současném programovém období byly vytýčeny tři cíle politiky soudržnosti EU a to cíle Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská teritoriální spolupráce. Celkem je v období 2007-13 pro Českou Republiku vyčleněno 26,7 EUR. Samotná realizace politiky soudržnosti je prováděna prostřednictvím programování, které je založeno na rozdělování prostředků Společenství na základě víceletých rozvojových programů. Pro současné programové období byly v rámci EU vypracovány Strategické obecné zásady společenství, v rámci České republiky byl vypracován Národní rozvojový plán, který již pro toto období není

povinný, a Národní strategický referenční rámec, který se dále člení na jednotlivé operační programy. Do systému operačních programů patří i regionální operační programy, které jsou nástupcem Společného regionálního operačního programu z minulého programového období. Pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Podpora plynoucí z regionálních operačních programů je zaměřena hlavně na zlepšení dopravní dostupnosti území a modernizaci technické infrastruktury, zkvalitňování podmínek pro život ve městech i na venkově, souvisejících s rozvojem zdravé pracovní síly, kultury a volnočasových aktivit, a v neposlední řadě na rozvoj cestovního ruchu v regionech. Touto podporou mají za úkol naplňovat cíl konvergence, kterým je jedním ze tří cílů EU pro současné programové období. Cílem Evropské unie při implementaci regionálních operačních programů je tedy podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem na obyvatele nižším než 75 % průměru celé EU. Tyto regionální operační programy fungují souběžně s ostatními operačními programy v rámci politiky soudržnosti EU a vzájemně se doplňují. Implementační struktura regionálních operačních programů se řídí zákonem číslo 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Řídícím orgánem je zde Regionální rada, funkci platebního a auditorského orgánu plní Ministerstvo financí ČR. Orgány Regionální rady jsou Výbor Regionální rady, předseda Regionální rady a Úřad Regionální rady. Jedním ze sedmi regionů soudržnosti, které spadají pod cíl konvergence a mají vypracovaný vlastní regionální operační program je i Region soudržnosti NUTS II Jihovýchod. Tvoří ho dva kraje a to Kraj Vysočina a Jihomoravský kraj. Jeho regionální operační program je jedním z nástrojů naplňování strategických cílů Národního strategického referenčního rámce s přímým dopadem na území regionu Jihovýchod a v rámci implementace byl zřízen pro dva kraje jednotný Úřad regionální rady se sídlem v Brně, ale s implementačními pracovišti v obou krajských městech. Za účelem vytvoření Regionálního operačního programu Jihovýchod byla zpracována socioekonomická analýza regionu a z ní vycházející SWOT analýza s důrazem na ty oblasti, které jsou podporovány ze strukturálních fondů EU. Na základě analýzy, uvedené v této práci, jsem dospěl k závěru, že Regionální operační program Jihovýchod dává důraz na všechny aspekty SWOT analýzy, které jsou v rámci politiky soudržnosti EU podporovány a které jsou v jeho kompetenci, zejména pak řeší příležitosti a silné stránky, čili volí razantní strategii pro rozvoj regionu. Z druhé analýzy, která byla

zaměřena na konzistenci Regionálního operačního programu se Strategickými obecnými zásadami společenství jasně vyplývá, že celý systém operačních programů je vzájemně provázaný a pouze společně naplňují cíle politiky soudržnosti EU. Komplementarita všech operačních programů je velmi důležitá, protože vzájemným spolupůsobením jejich intervencí mohou podpořit následný rozvoj regionu. Všechny 26 operačních programů, mezi nimi i Regionální operační program Jihovýchod, bylo na začátku března odesláno k projednání Evropské komisy do Bruselu, kde jsou stále ještě v projednávání. První konference, které přiblíží Regionální operační program odborné veřejnosti, proběhnou v Jihlavě 9. května 2007 a v Brně 10. května 2007 a vyhlášení prvních výzev v rámci Regionálního operačního programu Jihovýchod se předpokládá až na druhé pololetí roku 2007. Z tohoto již vyplývá první snadno rozpoznatelný problém, a to zpoždění čerpání prostředků. Tato situace by se dala částečně napravit umožněním předběžné přípravy projektů potenciálních příjemců, například uveřejněním povinných příloh, které budou vyžadovány apod. Další potenciální problémy se týkají především samotného zpracování projektů, jedná se zejména o administrativní zatížení a informovanost konečných příjemců a doby zpracování žádosti. Tyto problémové aspekty se projeví až po příjmu prvních žádostí.

ZÁVĚR

V této práci jsem nejprve charakterizoval regionální politiku, příčiny vzniku a nástroje, které využívá. Dále jsem popsal politiku soudržnosti Evropské unie pro současné období 2007-13, jaké jsou její cíle, jaké finanční nástroje využívá pro své intervence a jaké základní rozvojové dokumenty byly pro potřeby politiky soudržnosti vytvořeny. Znázornil jsem zde systém operačních programů a jejich rozdělení. Dále jsem se již zaměřil konkrétně na regionální operační programy. Charakterizoval jsem jejich cíle, zaměření a popsal způsob, kterým jsou implementovány. V rámci politiky soudržnosti byly v ČR vytvořeny regiony soudržnosti NUTS II. V samostatné kapitole jsem popsal všechny regiony NUTS v ČR a charakterizoval regiony NUTS II a poukázal na účel jejich vytvoření. V další části své práce jsem se věnoval Regionálnímu operačnímu programu Jihovýchod a analyzoval, nakolik plní potřeby regionu a také nakolik plní cíle Evropské unie pro toto období. Nakonec jsem zmapoval současný stav, ve kterém se regionální operační programy nachází a vymezil několik základních problematik v rámci regionu soudržnosti Jihovýchod. V rámci stručného zhodnocení výsledků mé práce mohu říci, že Regionální operační programy jsou rozvojové dokumenty, které jsou svými intervencemi zaměřeny na rozvoj svého regionu soudržnosti a to zejména na dopravní dostupnost, kvalitu života a cestovní ruch a vzájemně se doplňují s ostatními operačními programy. Implementovány jsou prostřednictvím Regionální rady, která je jejich řídicím a koordinačním orgánem. Funkci platebního a auditorského orgánu plní Ministerstvo financí ČR. Svou podporou mají za úkol naplňovat cíl konvergence, kterým je jedním ze tří cílů EU pro současné programové období. Cílem Evropské unie při implementaci regionálních operačních programů je tedy podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem na obyvatele nižším než 75 % průměru celé EU. Tímto regionem je i Region soudržnosti Jihovýchod. Jeho regionální operační program volí velmi razantní tzv. maxi-maxi strategii rozvoje, založenou na využívání silných stránek regionu a příležitostí. V žádném případě ale neopomíná ani zlepšování slabých stránek a případné hrozby. Mohu říci, že regionální operační program Jihovýchod v různé intenzitě řeší všechny potřeby regionu, které jsou v jeho kompetenci. Svým dílem se také podílí na realizaci cílů, které stanovily Strategické obecné zásady Společenství. V obou případech, jak v rozvoji regionu, tak naplňování Obecných zásad, je velmi důležitá komplementarita s ostatními operačními programy. V současné době je Regionální operační program spolu s ostatními ve schvalovacím řízení u Evropské komise a podrobnosti procesu

administrace žádostí jsou stále ještě v jednání. S předkládáním prvních žádostí se počítá až na druhé pololetí roku 2007. Problematika, která vyplývá z procesu implementace je jednak zvětšující se zpoždění čerpání a další potenciální problémy se týkají především samotného zpracování projektů, jedná se zejména o administrativní zatížení a informovanost konečných příjemců a doby zpracování žádosti.

Regionální operační programy jsou rozvojové dokumenty s velkým rozvojovým potenciálem pro svůj region soudržnosti. Region skrze ně může čerpat významné finanční prostředky. Velmi důležitou úlohu zde má Regionální rada, která má implementaci regionálních operačních programů v kompetenci. Věřím, že i přes určité počáteční obtíže, s kterými se regionální operační programy potýkají, budou přínosem pro region a budou se tak podílet na zvýšení životní úrovně obyvatel. Důležitou zkouškou bude ještě zahájení procesu přijímání a administrace žádostí, kde se projeví připravenost všech implementačních procesů.

POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

- Adamčík, S.: Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje. Technická universita Ostrava, 1997, ISBN 80-7078-432-6.
- Dočkal, V. (ed.): Šest let regionální politiky. Masarykova universita, 2006, ISBN 80-210-3983-3.
- Kolektiv autorů: Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Aleš Čeněk s.r.o., 2004, ISBN 80-86473-80-5.
- Kolektiv autorů: Rámec podpory Společenství. Operační programy, 1.vydání, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 1998,
- Kolektiv autorů: Nová regionální politika. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002, ISBN 80-903064-1-1.
- Odbor rámce podpory Společenství: Fondy EU glosář základních pojmů. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- Mates, P., Wokoun, R., a kolektiv: Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Prospektum, 2001, ISBN 80-7175-100-6.
- Wokoun, R.: Česká regionální politika v období vstupu do EU. VŠE v Praze nakladatelství Oeconomia, 2003, ISBN 80-245-0517-7.
- Wokoun, R.: Regionální a strukturální politika EU: obecná východiska, implementace a monitorování. VŠE v Praze nakladatelství Oeconomica, 2004, ISBN 80-245-0734-X.

Legislativa EU

- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11.července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1260 /1999.
- Nařízení Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999
- Nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999

- Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/94

Legislativa ČR

- Usnesení vlády ČR č. 245 ze dne 2. března 2005 k postupu přípravy České republiky na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti Evropské unie v letech 2007 až 2013
- Zákon č. 129/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajské zřízení)
- Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 29. června 2000, o podpoře regionálního rozvoje

Programové dokumenty

- Národní rozvojový plán ČR 2007-2013
(<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/narodni-rozvojovy-plan-ceske-republiky-2007-2013-prvni-pracovni-navrh>)
- Národní strategický referenční rámec 2007-2013
(<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/nsrr>)
- Regionální operační program NUTS 2 Jihovýchod 2007-2013
(<http://www.jihovychod.cz/Default.aspx?ID=886>)
- Regionální operační program pro NUTS 2 Střední Čechy 2007-2013
(<http://www.nuts2strednicechy.eu/index.asp?thema=8133&category=>)
- Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013
(<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/strategicke-obecne-zasady-spolecenstvi-ceska-verze-1>)

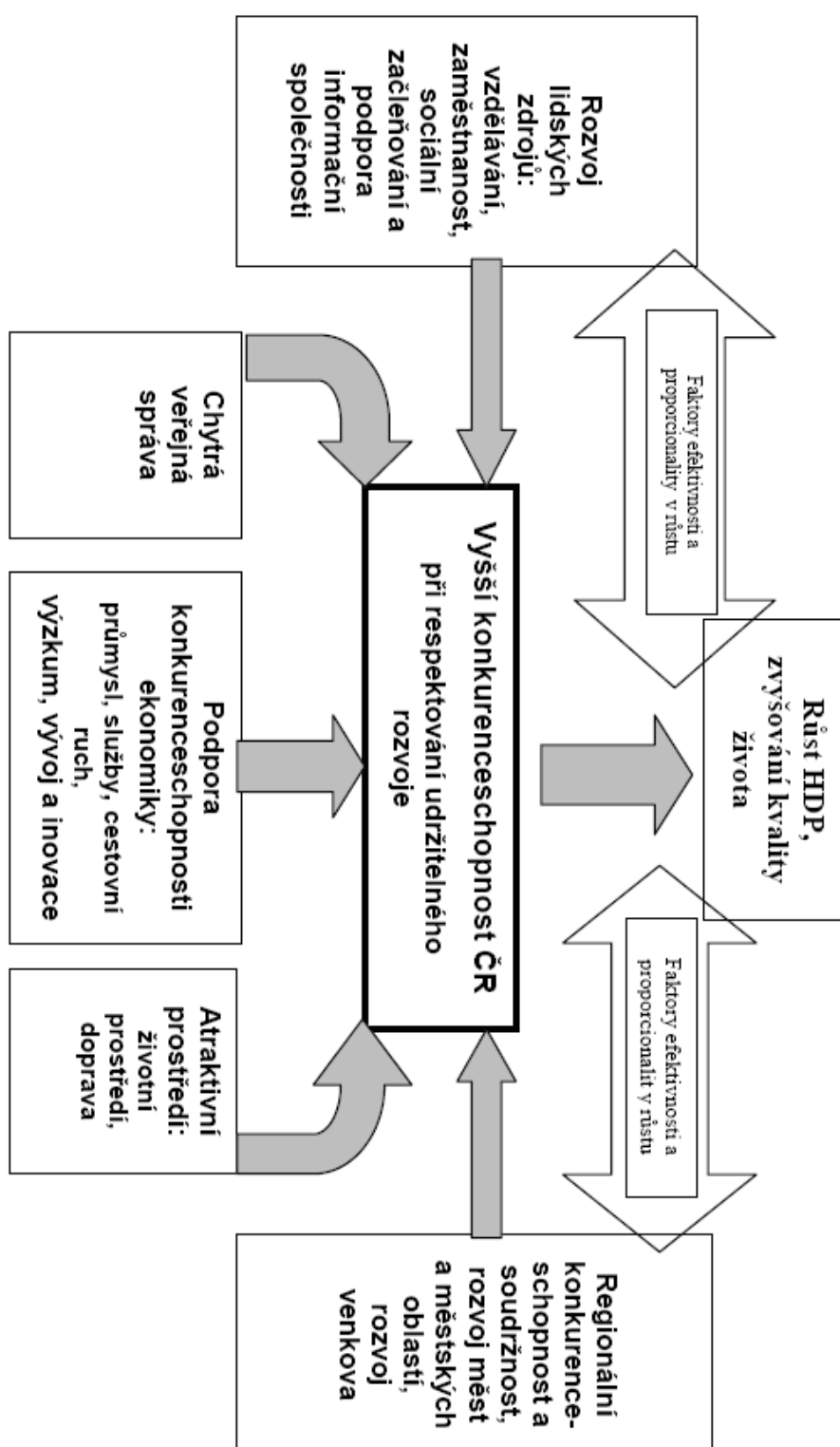
Internetové zdroje

- <http://www.strukturalni-fondy.cz/>
- <http://www.jihovychod.cz/>
- <http://europa.eu.int/>
- <http://www.cpkp.cz/>
- <http://euroservis.czechtrade.cz/>
- <http://www.mmr.cz/>
- <http://www2.euroskop.cz/>
- <http://www.euractiv.cz/>
- <http://www.businessinfo.cz/>
- <http://denik.obce.cz/>

Seznam Příloh:

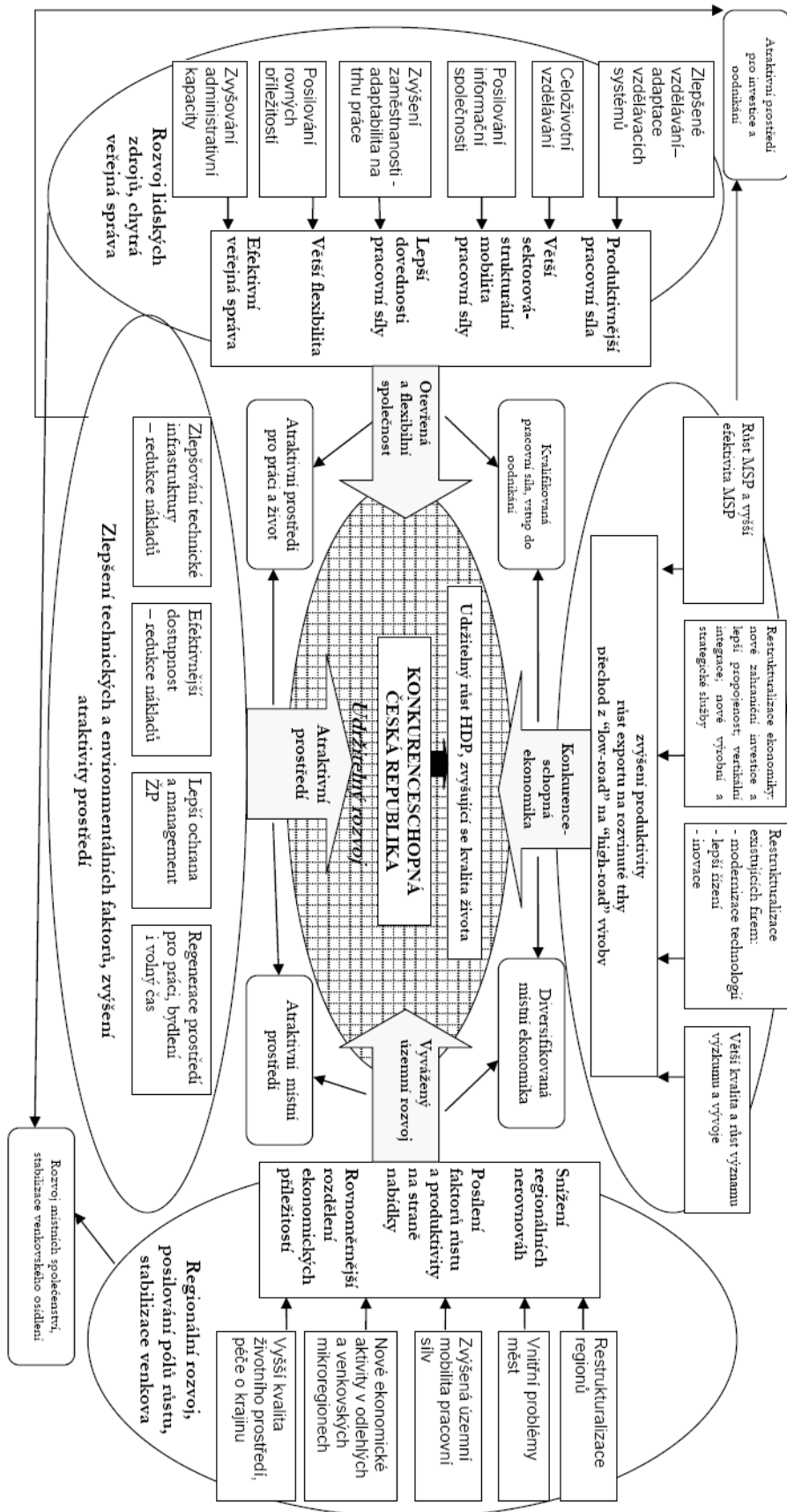
1. Schéma vztahů mezi jednotlivými prvky strategie NRP
2. Detailní deskripce strategie
3. Regiony soudržnosti NUTS II v rozdělení na okresy NUTS IV
4. Systém prioritních os Národního rozvojového plánu
5. Cíle a priority Národního strategického referenčního rámce

Příloha č.1 - Schéma vztahů mezi jednotlivými prvky strategie NRP²¹

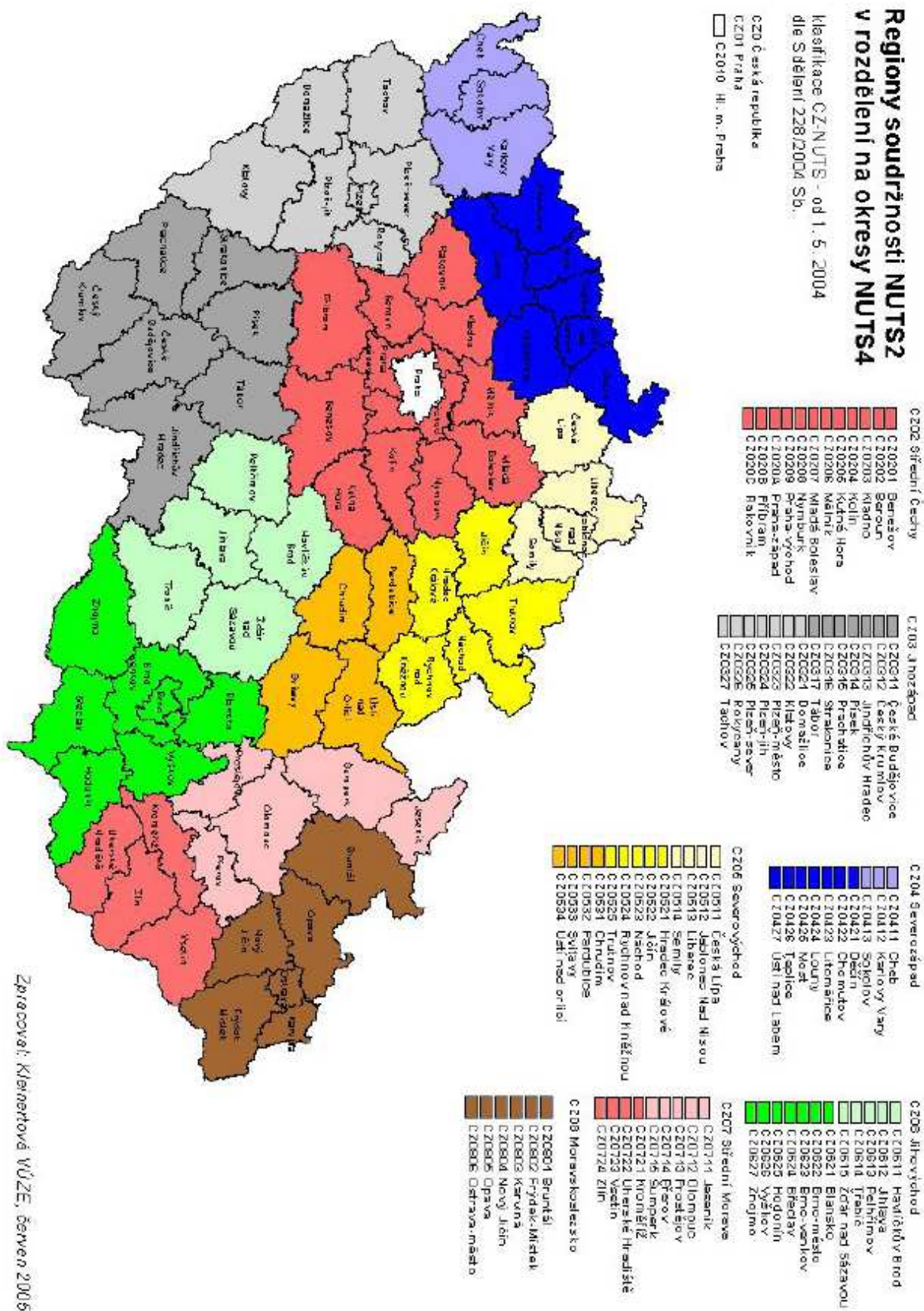
²¹ NRP České republiky str.131

Příloha č.2 - Detailní deskripce strategie²²

²² NRP České republiky str.135

Příloha č.3 - Regiony soudržnosti NUTS II v rozdělení na okresy NUTS IV

Zpracoval: Klementová VÚZE, červen 2005

Prioritní osy Národního rozvojového plánu 2007-13

Prioritní osa Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky

Priority:

1 Konkurenceschopný podnikatelský sektor

Cílem priority je konkurenceschopný český podnikatelský sektor, dosahující vysoké přidané hodnoty a produktivity práce, schopný prosadit se jak na vnitřním trhu Evropské unie, tak i ostatních mezinárodních trzích.

2. Podpora kapacit výzkumu a vývoje a inovací

Cílem priority je posílení kapacit v oblasti výzkumu a vývoje a tvorby inovací, a to ve vazbě na podnikatelskou sféru. Soustavné zvyšování podílu znalostní ekonomiky v národním hospodářství.

3. Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

Cílem priority je zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i ČR jako celku lepším využitím potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých regionech.

Prioritní osa Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti

Priority:

1. Vzdělávání

Cílem priority je zvýšení adaptability českého lidského potenciálu pro zajištění aktuální i budoucí zaměstnatelnosti a podnikání.

2. Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti

Cílem priority je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti především posílením adaptability lidských zdrojů a zvýšení flexibility trhu práce.

3. Posilování sociální soudržnosti

Cílem priority je společnost vytvářející rovné šance pro všechny, napomáhající odstraňovat překážky integrace skupin ohrožených nebo vystavených sociálnímu vyloučení, která garantuje dostupnost sociální infrastruktury pro všechny obyvatele.

4. Rozvoj informační společnosti

²³ Národní rozvojový plán 2007-13

Cílem priority je posílení dostupnosti služeb informační společnosti, informační společnost pro všechny

5. Chytrá veřejná správa

Cílem priority je aktivní efektivně fungující, výkonná a transparentní veřejná správa využívající moderní technologie a moderní metody řízení.

Prioritní osa životní prostředí a dostupnost

Priority:

1. Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí

Cílem priority je zlepšení dostupnosti environmentální infrastruktury, obnovení kvality životního prostředí a podpora úspor energií

2. Zlepšení dostupnosti dopravy

Cílem priority je posílení dostupnosti dopravy a dopravní obslužnosti

Prioritní osa Vyvážený a harmonický rozvoj území České republiky

Priority:

1. Vyvážený rozvoj regionů

Cílem priority je vyvážený a harmonický rozvoj regionů vedoucí ke snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů České republiky.

2. Rozvoj městských oblastí

Cílem priority je posilování role měst jako akceleratorů růstu a rozvoje regionů.

3. Rozvoj venkovských oblastí

Cílem priority je udržitelný rozvoj venkovských oblastí.

4. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - Praha

Cílem priority je trvale udržitelný rozvoj Prahy jako významného centra socioekonomických, kulturních, vzdělávacích, výzkumných a inovačních aktivit.

5. Evropská územní spolupráce

Cílem priority je plnohodnotné zapojení regionů České republiky do socioekonomických procesů probíhajících v prostoru EU, a to jak na úrovni přeshraniční, tak i nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Cíle a priority Národního strategického referenčního rámce 2007-13

I. Cíl Konkurenceschopná česká ekonomika

Priorita Konkurenceschopný podnikatelský sektor, která je zaměřena na zvýšení motivace k podnikání, proces zakládání, činnosti a dalšího rozvoje podnikatelské infrastruktury a rozvoj systému kvalitních poradenských služeb.

Priorita Podpora kapacit V&V pro inovace, v rámci této priority bude podporován rozvoj kapacit V&V pro posílení inovací v regionech, tj. adaptace a rozvoj veřejných kapacit výzkumu a vývoje, jejich začlenění do Evropského výzkumného prostoru a zapojení do mezinárodních inovačních aktivit.

Priorita Udržitelný rozvoj cestovního ruchu a využití potenciálu kulturního bohatství, zde v oblasti cestovního ruchu bude pozornost zaměřena na udržitelný rozvoj stávajících atraktivit, využívání přírodního a kulturního bohatství při respektování přírodních hodnot území a podmínek jeho ochrany a kulturního dědictví, odstraňování bariér, bránících jejich efektivnímu a udržitelnému využívání, výstavbu základní a doprovodné infrastruktury. Podporována bude tvorba a nabídka produktů, programů a aktivit, regionálního a nadregionálního významu, které budou atraktivní pro domácí i zahraniční turisty.

II. Cíl Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

Priorita Vzdělávání, zde se intervence zaměří na vytvoření komplexního a pro všechny otevřeného systému celoživotního učení, který poskytuje kvalitní vzdělání a odbornou přípravu pro úspěšné uplatnění na trhu práce včetně klíčových kompetencí zásadních pro trh práce.

Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti zaměří své aktivity především na zlepšení přístupu k zaměstnání a prevenci nezaměstnanosti prostřednictvím efektivně zaměřených a modernizovaných nástrojů aktivní politiky trhu práce a na zvyšování adaptability pracovní síly.

Priorita Posilování sociální soudržnosti se zaměří především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným ke zvyšování

²⁴ Národní strategický referenční rámec 2007-13

jejich zaměstnatelnosti a snižování dlouhodobé nezaměstnanosti a to jednak formou přímé podpory jednotlivců a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti zdravotních a sociálních služeb pro tyto osoby včetně posilování místních partnerství.

Priorita Rozvoj informační společnosti přispívá k dosažení strategického cíle Otevřená, flexibilní a soudržná společnost prostřednictvím podpory rovného přístupu v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Priorita Smart administration se zaměří na zvýšení administrativní kapacity, kvality, efektivnosti, transparentnosti a dostupnosti veřejné správy a veřejných služeb.

III. Cíl Atraktivní prostředí

Priorita Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí je zaměřena na zlepšování kvality ovzduší, především snížení expozice obyvatelstva imisemi a hlukem, dále na uplatnění k přírodě šetrného vodní hospodářství, zvláště na výstavbu čistíren odpadních vod, vodovodů a kanalizace a protipovodňovou ochranu. Dalším podporovaným tématem s úzkou vazbou na soukromý sektor je problematika úspory energie, jedná se především o snížení energetické náročnosti průmyslu či zvýšení úspor v bytovém sektoru. Pozornost bude zaměřena na vyšší efektivitu využití stávající zdrojů a rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

Priorita Zlepšení dostupnosti dopravou, zde bude realizována výstavba a modernizace dopravní infrastruktury, která má rozhodující význam pro ekonomiku ČR.

IV. Cíl Vyvážený rozvoj území

Priorita Vyvážený rozvoj regionů je zaměřena na snižování disparit v socioekonomické úrovni mezi i uvnitř regionů soudržnosti při respektování a využívání jejich sociálních, ekonomických a kulturních specifíků, jak jsou specifikovány v krajských strategiích rozvoje.

Priorita Rozvoj městských oblastí je zaměřena na posilování měst a jejich seskupení jako tahounů růstu a center rozvoje regionů budou podporovat vytváření urbánních sítí schopných přenášet rozvojové a inovační impulsy.

Priorita Rozvoj venkovských oblastí, zde budou při implementaci uplatněny diferencované formy podpory. Prvním typem jsou periferní venkovské oblasti s nutností stabilizovat osídlení těchto regionů, a to udržením a zvyšováním kvality života venkovské populace, zlepšením dostupnosti veřejných statků a služeb a posílením tradičních vazeb na přírodní hodnoty území. Naproti tomu venkovské oblasti v zázemí velkých měst jsou ovlivněny suburbanizací, vykazují významnou dynamiku rozvoje s požadavky na zvýšení kapacity technické i sociální infrastruktury

a posílení dopravní dostupnosti. Dobře dostupné venkovské regiony mají potenciál úspěšně diversifikovat svou ekonomiku, stát se rekreačním zázemím městských oblastí, se specifickými požadavky na kvalitu intervence

Priorita Region soudržnosti hl. m. Praha, zde budou prostřednictvím strategického cíle Vyvážený rozvoj území problémy hl. m. Prahy řešeny v souladu s cílem Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Jedná se o podporu aktivit v oblasti rozvoje ekologicky příznivé veřejné dopravy, zlepšení dostupnosti sítí TEN-T a zkvalitnění důležitých dopravních vazeb a rozvoje a dostupnost ICT služeb .

Priorita Evropská územní spolupráce je zaměřena na podporu spolupráce na přeshraniční, meziregionální a nadnárodní úrovni podle cíle Evropská územní spolupráce, v jejímž rámci budou podporována společná řešení společných problémů mezi sousedními zeměmi a regiony.